

Київський національний торговельно-економічний університет

Кафедра фінансів

ВИПУСКНА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему:

«Казначейська система обслуговування бюджетів»

Студентки 2 курсу, 2м групи,
спеціальності 072
«Фінанси, банківська справа та страхування»
спеціалізації «Державні фінанси»

Фененко Марії
Олександрівни

Науковий керівник
к.е.н., доцент

Прус Наталія
Володимирівна

Гарант освітньої програми
завідувач кафедри фінансів,
заслужений діяч науки і техніки України
д.е.н., професор

Чугунов Ігор
Якович

Київ 2018

ЗМІСТ

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ.....	3
ВСТУП.....	
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФУНКЦІОНУВАННЯ СИСТЕМИ КАЗНАЧЕЙСЬКОГО ОБСЛУГОВУВАННЯ БЮДЖЕТІВ В УКРАЇНІ.....	7
1.1.Етапи становлення та розвитку казначейської системи обслуговування бюджетів в Україні.....	7
1.2.Сутність та нормативно-правове забезпечення казначейської системи обслуговування бюджетів в Україні.....	12
РОЗДІЛ 2. ДОСЛІДЖЕННЯ СТАНУ ОБСЛУГОВУВАННЯ БЮДЖЕТІВ ОРГАНАМИ ДЕРЖАВНОЇ КАЗНАЧЕЙСЬКОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ.....	17
2.1.Аналіз стану виконання дохідної частини Державного бюджету України та місцевих бюджетів України.....	17
2.2.Аналіз стану обслуговування видаткової частини Державного бюджету України та місцевих бюджетів України.....	22
2.3.Оцінка показників фінансової стійкості Державного бюджету України.....	27
РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ КАЗНАЧЕЙСЬКОЇ СИСТЕМИ ОБСЛУГОВУВАННЯ БЮДЖЕТІВ В УКРАЇНІ.....	32
3.1. Шляхи модернізації бухгалтерського обліку в казначейській системі обслуговування бюджетів.....	32
3.2.Впровадження новітніх технологій у діяльності органів Державної казначейської служби України.....	36
3.3.Напрями удосконалення фінансового контролю в органах Державної казначейської служби України.....	41
ВИСНОВКИ І ПРОПОЗИЦІЇ.....	47
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	50
ДОДАТКИ.....	56

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ

Кст - Коефіцієнт фінансової стійкості бюджету, %;

МТ - Обсяг міжбюджетних трансфертів;

Дбт - Доходи бюджету без врахування міжбюджетних трансфертів;

Кдеф - Коефіцієнт дефіцитності, %;

Деф - Обсяг дефіциту бюджету;

Д - загальна сума доходів бюджету;

Какт - Коефіцієнт активності суб'єктів управління бюджетом, %;

Кпз - Коефіцієнт податкового забезпечення, %; Дпод - Податкові надходження бюджету;

Кз - Коефіцієнт забезпечення бюджету, %;

В - Видатки бюджету;

Ідд - Індекс доходів бюджету на душу населення, тис. грн. / ос.;

Івд - Індекс видатків бюджету на душу населення, тис. грн. / ос.;

Ч - Чисельність населення.

ВСТУП

Актуальність теми. В умовах сучасної політичної, і, як наслідок, економічної нестабільності вагомою стає роль установ, які акумулюють фінансові ресурси держави та здійснюють контроль за цільовим їх використанням.

Однією з таких установ, що здійснює управління фінансовими ресурсами в Україні є Державна казначейська служба України, створення якої було зумовлено потребою у ефективному управлінні значними обсягами грошових коштів, що надходили у розпорядження держави.

Казначейська система обслуговування бюджетів відіграє провідну роль в управлінні фінансовими ресурсами в державі. Казначейство являє собою головний фінансовий інститут держави, завдяки якому суттєвих змін зазнав процес управління доходами та видатками бюджетів.

Практика свідчить, що в сучасних умовах органи Державної казначейської служби України є одними з найактивніших учасників у процесі управління державними та місцевими фінансовими ресурсами завдяки використанню законодавчо прийнятих механізмів та процедур обслуговування державного і місцевих бюджетів відповідно до вимог бюджетного законодавства.

Аналіз сучасного стану функціонування казначейської системи обслуговування бюджетів, у тому числі, її механізмів, показав, що в даний час ціла низка методологічних та методичних питань залишається недостатньо вирішеною та вимагає системного розв'язання. Актуальними є низка проблем, що пов'язані з обмеженістю фінансових ресурсів і відсутністю ефективних механізмів управління ними у процесі касового виконання Державного бюджету України та місцевих бюджетів, які як наслідок призводять до необхідності здійснення нераціональних витрат, і як наслідок - запозичень.

В економічній літературі питання казначейського обслуговування бюджетних коштів висвітлені достатньо широко. Зокрема дослідженням теоретичних й практичних питань з приводу побудови та функціонування системи казначейства, процесу управління державними фінансовими ресурсами та напрямки його вдосконалення і модернізації займалися такі науковці, як С. О. Булгакова, О. І. Барановський, І. З. Сторонянська, О. Д. Василик, О. А. Біттер, К. В. Павлюк, О. С. Даневич, П. М. Боровик, В. Г. Дем'янишин, І. К. Дрозд, Я. Я. Дьяченко, Т. П. та іншими.

Залишаються актуальними низка дискусійних питань. Зокрема, вони стосуються ролі органів Державної казначейської служби України в процесі обслуговування бюджетів, підходів до оцінки ефективності функціонування казначейської системи обслуговування бюджетів, чинників та ризиків, що впливають на неї. Усе зазначене вище обумовило актуальність вибраної теми дипломної роботи, а також її мету, завдання, об'єкт та предмет.

Метою випускної кваліфікаційної роботи є дослідження казначейської системи обслуговування бюджетів та визначення шляхів її вдосконалення.

Для досягнення поставленої мети існує необхідність вирішення таких **завдань:**

- розглянути етапи становлення та розвитку казначейської системи обслуговування бюджетів в Україні;
- розглянути нормативно-правове забезпечення казначейської системи обслуговування бюджетів в Україні;
- проаналізувати стан обслуговування дохідної частини Державного бюджету України та місцевих бюджетів України;
- провести аналіз стану обслуговування видаткової частини Державного бюджету України та місцевих бюджетів України;
- провести оцінку фінансової стійкості Державного бюджету України та місцевих бюджетів;
- обґрунтувати необхідність впровадження новітніх технологій у діяльності органів Державної казначейської служби України

- визначити напрями удосконалення фінансового контролю в системі казначейства.

Об'єктом дослідження є казначейська система обслуговування бюджетів.

Предметом дослідження є теоретичні та практичні питання казначейського обслуговування бюджетних коштів в Україні

У процесі дослідження використано **такі методи**, а саме: метод горизонтального аналізу (для порівняння показників бюджету з відповідними показниками за попередні періоди, а також співставлення планових показників з фактичними), метод вертикального аналізу (для виявлення структури бюджету, відповідних часток окремих бюджетних складових в підсумковому значенні, а також їхній вплив, значення і роль у загальному результаті), трендовий аналіз (для визначення трендів та тенденцій в динаміці бюджетних показників), факторний аналіз (для визначення ступеню впливу окремих факторів на певні бюджетні показники), метод аналізу та синтезу при визначенні закономірностей, що мають місце в процесі казначейського обслуговування бюджетів та перспектив його розвитку.

Інформаційною базою дослідження є законодавчі та нормативні акти України, офіційні матеріали Державної служби статистики України, Міністерства фінансів України, Рахункової палати України, Державної казначейської служби України, матеріали періодичних видань, результати власних досліджень.

Наукова новизна полягає у комплексному дослідженні питань щодо функціонування казначейської системи обслуговування бюджетів України та обґрунтуванні пропозицій з удосконалення обслуговування бюджетних коштів шляхом модернізації бухгалтерського обліку в системі ДКСУ та підвищення ефективності фінансового контролю.

Практичне значення одержаних результатів. Основні положення та результати випускної кваліфікаційної роботи розкриті у статті за темою «Становлення та розвиток казначейської системи обслуговування бюджетів в Україні» та опубліковані у збірнику наукових праць студентів денної форми

навчання «Фінансова система України» (частина I) Київського національного торговельно-економічний університету.

РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФУНКЦІОНУВАННЯ СИСТЕМИ КАЗНАЧЕЙСЬКОГО ОБСЛУГОВУВАННЯ БЮДЖЕТІВ В УКРАЇНІ

1.1 Етапи становлення та розвитку казначейської системи обслуговування бюджетів в Україні

Особливу роль у бюджетному процесі відіграє казначейська система обслуговування бюджетів в Україні. В останній час назріла необхідність аналізу діяльності Державної казначейської служби України та пошуку нових та удосконалення існуючих напрямів розвитку казначейської системи виконання Державного бюджету України.

Відповідно до Бюджетного кодексу України в Україні застосовується казначейська система обслуговування державного та місцевих бюджетів. Сучасна система обслуговування бюджетів в Україні в своєму розвитку пройшла декілька етапів, які мають певні характерні ознаки.

Звертаючи увагу на історичний аспект досліджуваного питання можна зазначити, що на всіх етапах розвитку суспільних економічних відносин держава для реалізації своїх основних функцій формувала відповідну інституціональну структуру, якій були надані повноваження з управління фінансовими ресурсами держави [23].

В першу чергу, слід розглянемо передумови формування казначейської системи обслуговування бюджетів в Україні. До середини 1993 р. в Україні застосовувалася банківська системи обслуговування державного бюджету, що перейшла у спадок від СРСР, в якому застосовувалась централізована модель економіки та однорівнева банківська система. Тодішня практика обслуговування державного бюджету була розрахована на систему єдиного банку і не відповідала дворівневій банківській системі, яка почала формуватися в Україні наприкінці 80-

х років. Дворівнева банківська система передбачала, з одного боку, відповідальність Центрального банку за розмір емісії, а з іншого - економічну самостійність комерційних банків, що здійснювали операції у межах залучених коштів і банківського капіталу[26].

Докорінні зміни відбулися із запровадженням з 1 липня 1993 р. єдиної системи касового обслуговування бюджету. Указом Президента України від 18 червня 1993 р. №219/93 «Про порядок обслуговування Державного бюджету України» було встановлено фінансування витрат в межах доходів, що реально надійшли до державного бюджету, а також за рахунок кредитів, наданих Національним банком України Міністерству фінансів України [22].

Увесь обсяг коштів державного бюджету, які надходили до установ комерційних банків, почали акумулюватися на централізованому рахунку Міністерства фінансів України, відкритому в Національному банку України на балансовому рахунку №100 «Кошти Державного бюджету України». Також відбувалося відкриття рахунків в установах комерційних банків на ім'я місцевих фінансових органів[23].

Перерахування коштів державного бюджету здійснювалося Міністерством фінансів України на поточні рахунки головних розпорядників коштів. Суми бюджетних коштів, що надходили на рахунки розпорядників коштів вищого рівня, підлягали перерозподілу між їхніми підвідомчими структурами у дводенний термін. Таким чином, відбувалося забезпечення розмежування функцій банківської та фінансової систем, а, отже, була присутня змішана система касового обслуговування бюджету за видатками [22].

При застосуванні такої системи касового обслуговування бюджету, коли кошти накопичувалися на централізованому рахунку Міністерства Фінансів України, проходячи довгий шлях по вертикалі, і здійснювали зворотній шлях надходження коштів на рахунки розпорядників, значно знижувалась оперативність в управлінні бюджетними коштами.

Але залишилось відкритим важливе питання оперативного управління бюджетними коштами, направлення їх на першочергові соціально-економічні

потреби, що можливо було здійснити лише через створення нової структури з налагодженим прозорим механізмом обслуговування державного бюджету. Тому 27 квітня 1995 р. Указом Президента України за № 335/95 було створено Державне казначейство України.

На Державну казначейську службу України було покладено обслуговування всього спектру завдань, що були пов'язані з касовим обслуговуванням бюджетів усіх рівнів та забезпеченням ефективного управління бюджетними коштами.

З утворенням Державного казначейства відбувся перерозподіл повноважень щодо касового обслуговування бюджету між учасниками бюджетного процесу: органами казначейства, банківськими установами і фінансовими органами з подальшим їх зосередженням у казначейській системі. І лише з входженням Казначейства в систему електронних платежів Національного банку України починає повнофункціонально працювати казначейська система касового обслуговування бюджету [22].

Сучасні вчені при підході до періодизації процесу становлення та розвитку казначейської системи обслуговування бюджетів в Україні виділяють п'ять етапів, Додаток А.

На першому етапі, що тривав з 1992 р. по жовтень 1995 р. було створено Управління обслуговуванням державного бюджету на базі підрозділів Головного бюджетного управління Міністерства фінансів України, що забезпечило можливість переходу на нову систему обслуговування видаткової частини державного бюджет і дозволило здійснення Міністерством фінансів України функції обліку видатків державного бюджету [4].

Другий етап, що тривав з листопада 1995 р. по грудень 1997 р. характеризувався створенням у листопаді 1995 р. на базі Управління обслуговування Державного бюджету України Міністерства фінансів України та відповідних підрозділів місцевих фінансових органів трирівневої структури Казначейства України. Така структура була максимально наближеною до адміністративно-територіального поділу в країні, а саме: Головне управління Державного казначейства України, Управління Державного казначейства в АР

Крим, областях, містах Києві та Севастополі, районні (міські) відділення. На цьому етапі також було впроваджено Єдиний казначейський рахунок у Національному банку України та уповноважених банках для зарахування доходів Державного бюджету та проведення видатків [4].

1997 р. прийнято вважати роком запровадження казначейської системи обслуговування державного бюджету за видатками, яка передбачала відкриття рахунків розпорядникам коштів у системі органів Казначейства [4].

Третій етап з січня 1998 р. по грудень 2000 р. характеризувався завершенням у 1998 р. переведення на казначейську систему обслуговування державного бюджету майже всіх розпорядників бюджетних коштів міністерстві відомств та запровадженням нової бюджетної класифікація та План рахунків бухгалтерського обліку [22].

Об'єднання у 2000 р. всіх коштів державного бюджету на рахунках Казначейства у Національному Банку України дозволило здійснювати ефективне управління залишком грошових ресурсів і створило передумови для розміщення тимчасово вільних коштів на фінансовому ринку.

На четвертому етапі з 2001 р. по 2010 р. відбулася зміна у 2001 р. статусу Казначейства, Казначейство із клієнта банку стало учасником Системи електронних платежів Національного банку України.

Вагомим кроком у розвитку фінансової системи держави стало переведення з 1 січня 2002 р. згідно до Бюджетного кодексу та Основних напрямів бюджетної політики на 2002 р. місцевих бюджетів за доходами на казначейську систему обслуговування. Це забезпечило володіння достовірною інформацією про надходження коштів за видами доходів і бюджетів у режимі реального часу.

У 2003 р. Указом Президента від № 1133 05.12.2002 р. «Про невідкладні заходи відносно вдосконалення механізмів казначейського обслуговування державного і місцевих бюджетів» було розпочато процес переведення на казначейське обслуговування місцевих бюджетів за видатками. До кінця 2003 р. всі розпорядники та одержувачі коштів місцевих бюджетів були переведені на казначейську систему обслуговування бюджетів.

Постановою Кабінету Міністрів № 1232 від 21 грудня 2005 р. було затверджено Положення про Державне казначейство України. Положенням визначався статус Державного казначейства як урядового органу державного управління, що діє у складі Міністерства фінансів і йому підпорядковується [12].

На п'ятому етапі, що тривав з 2011 р. по 2016 р. указом Президента України «Про оптимізацію системи центральних органів виконавчої влади» № 1085 від 09.12.2010 р. Державне казначейство України в березні 2011 р. було перейменоване в Державну казначейську службу України [22].

Статус було визначено Положенням про Державну Казначейську Службу України, згідно з Указом Президента України № 460/2011 від 13.04.2011 р., в якому зазначено, що Державна казначейська служба України стала правонаступником прав та обов'язків Державного казначейства України - урядового органу державного управління, що діяв у системі Міністерства фінансів України [27].

У 2014 р. відбулося введення в дію автоматизованої системи обліку казначейського обслуговування бюджетів АС «Казна» з підсистемою АС Є-Казна, яка була створена на основі АС «Казна-Доходи» та системі віддаленого доступу ВЕБ «Клієнт казначейства».

Сучасний етап розвитку казначейської системи обслуговування бюджетів почався в 2017 р.і зараз триває. На цьому етапі у 2017 р. було прийнято розпорядження Кабінету Міністрів України «Про деякі питання дистанційного обслуговування розпорядників (одержувачів) бюджетних коштів » №816-р від 15.11.2017р., що регламентувало забезпечення обміну електронними документами між органами Казначейства та розпорядниками і одержувачами бюджетних коштів шляхом дистанційного обслуговування клієнтів з використанням програмно-технічного комплексу «Клієнт казначейства - Казначейство». [27].

Характер розвитку Казначейства на попередніх чотирьох етапах можна назвати еволюційним з поступовим формуванням цілісної системи, що працює за міжнародними стандартами обліку та звітності, забезпеченням прозористі обслуговування бюджету, сприянням прогресивності форм організації збору та

обробки фінансової та статистичної звітності на основі використання сучасних інформаційних технологій.

1.2 Сутність та нормативно-правове забезпечення казначейської системи обслуговування бюджетів в Україні

Правовий статус Державної казначейської служби України визначено Положенням про Державну казначейську службу України № 215 від 15.04.2015 р. [48].

Відповідно до цього Положення, Державна казначейська служба України є центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується й координується Кабінетом Міністрів України через Міністра фінансів України. Державна казначейська служба входить до системи органів виконавчої влади та утворена для реалізації державної політики у сфері обслуговування бюджетних коштів, а також є учасником системи електронних платежів Національного банку України. Діяльність Казначейства фінансується за рахунок державного бюджету України. Казначейство та його територіальні органи є юридичними особами, мають самостійні кошториси, реєстраційні та інші бюджетні рахунки.

Система нормативного регулювання діяльності органів Державної казначейської служби України представляється п'ятьма рівнями, які відображені у табл. 1.2.

Таблиця 1.2

Рівні нормативного регулювання діяльності органів Державної казначейської служби України

Рівень	Назва нормативно-правового акту
Перший рівень	<ul style="list-style-type: none"> - Конституція України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР (із змінами та доповненнями); - Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 р. №2456-VI (із змінами та доповненнями); - Закон України “Про Державний бюджет України” (на відповідний рік).
Другий рівень	<ul style="list-style-type: none"> - Указ Президента України «Про Положення про Державну казначейську службу України» від 13.04.2011 р. № 460/2011 (із

	<p>змiнами та доповненнями);</p> <p>- Постанова Кабiнету Міністрiв України вiд 15.04.2015 р. № 215 «Про затвердження Положення про Державну казначейську службу України» (iз змiнами та доповненнями);</p>
--	--

Продовження табл. 1.2

Рiвень	Назва нормативно-правового акту
Другий рiвень	<p>- Постанова Кабiнету Міністрiв України вiд 01.03.2001 р. № 200 «Про деякi питання казначейського обслуговування розпорядникiв i одержувачiв бюджетних коштів та iнших клiєнтiв» (iз змiнами та доповненнями);</p> <p>- Наказ Міністерства фiнансiв України вiд 29.01.2013 р. № 43 «Про затвердження Порядку казначейського обслуговування доходiв та iнших надходжень державного бюджету»(iз змiнами та доповненнями);</p> <p>- Наказ Міністерства фiнансiв України вiд 24.12.2012 р. № 1407 «Про затвердження Порядку казначейського обслуговування державного бюджету за витратами» (iз змiнами та доповненнями);</p> <p>- Наказ Міністерства фiнансiв України вiд 29.01.2013 р. № 43 «Про затвердження Порядку казначейського обслуговування доходiв та iнших надходжень державного бюджету»(iз змiнами та доповненнями).</p> <p>- Наказ Міністерства фiнансiв України вiд 23.08.2012 р. № 938 «Про затвердження Порядку казначейського обслуговування мiсцевих бюджетiв»(iз змiнами та доповненнями);</p> <p>- Наказ Міністерства фiнансiв України вiд 22.06.2012 р. № 758 «Про затвердження Порядку вiдкриття та закриття рахункiв у національнiй валютi в органах Державної казначейської служби України»(iз змiнами та доповненнями).</p>
Третiй рiвень	<p>- Порядок організації роботи органiв Державної казначейської служби України у процесi казначейського обслуговування державного бюджету за витратами, затверджений наказом Державної казначейської служби України вiд 07.06.2013 р. № 101;</p> <p>- Порядок організації роботи органiв Державної казначейської служби України у процесi казначейського обслуговування мiсцевих бюджетiв, затвердженi наказом Державної казначейської служби України вiд 06.12.2012 р. № 367;</p> <p>- Порядок організації роботи органiв Державної казначейської служби України у процесi казначейського обслуговування державного та мiсцевих бюджетiв за доходами та iншими надходженнями, затверджений наказом Державної казначейської служби України вiд 09.08.2013 № 128.</p>

Джерело: розроблено автором на основi даних [48].

Структура Державної казначейської служби України, що включає три рiвнi i максимально наближена до адміністративно-територіального поділу в державі, обумовлює її функціональне навантаження. Сьогодні функції, що покладені на

Казначейство можна об'єднати в такі три групи функцій, які відображені у табл. 1.3.

Таблиця 1.3

Функції Державної казначейської служби України

Назва групи	Зміст
Функція обслуговування	<ul style="list-style-type: none"> - касове обслуговування державного та місцевих бюджетів за доходами та видатками; - функція відкриття та обслуговування рахунків розпорядників бюджетних коштів в органах Державної казначейської служби України; - забезпечення роботи інформаційно-обчислювальної системи Державної казначейської служби України та її взаємодії з іншими інформаційними системами.
Функція управління	<ul style="list-style-type: none"> - управління коштами державного бюджету, державних позабюджетних фондів і бюджетів самоврядування у межах видатків, визначених на відповідний період; - розмежування податкових надходжень, зборів та інших обов'язкових платежів між державним бюджетом та бюджетами областей, міста Києва, проведення взаєморозрахунків між ними; - оплата рахунків за дорученням розпорядників бюджетних коштів відповідно до чинних нормативних актів. При цьому Державна казначейська служби не несе відповідальності за зобов'язаннями, прийнятими розпорядниками бюджетних коштів; - управління поточними залишками казначейських рахунків з метою отримання доходів та зарахування їх до загального та спеціального фондів державного бюджету.
Функція контролю	<ul style="list-style-type: none"> - контроль цільового спрямуванням бюджетних коштів на стадії проведення платежу за рахунок наявності підтверджуючих документів, наданих розпорядниками бюджетних коштів; - облік касового обслуговування та складання звітності про стан обслуговування державного бюджету та місцевих бюджетів; - облік, обслуговування та погашення зовнішнього і внутрішнього боргів держави відповідно до чинного законодавства; - отримання звітів про обслуговування кошторисів доходів і видатків від розпорядників бюджетних коштів, здійснення звірки даних обліку органів Державної казначейської служби з даними обліку розпорядників; - проведення внутрішньосистемного контролю та аудиту.

Джерело: розроблено автором на основі даних[48].

У процесі казначейського обслуговування бюджетів за доходами та іншими надходженнями Державна казначейська служба України здійснює такі функції:

- установлює порядок відкриття та відкриває рахунки в національній валюті в головних управліннях Державного казначейства України та Державному казначействі України для зарахування до державного бюджету доходів та інших надходжень;
- здійснює розподіл платежів між загальним та спеціальним фондами Державного бюджету України, між державним і місцевими бюджетами та державними цільовими фондами та перераховує за належністю розподілені кошти;
- формує розрахункові документи і проводить повернення платежів, що були помилково або надмірно зараховані до бюджету;
- формує розрахункові документи і проводить відшкодування податку на додану вартість;
- здійснює відрахування дотацій відповідним місцевим бюджетам;
- веде бухгалтерський облік платежів відповідно до Плану рахунків бухгалтерського обліку виконання державного та місцевих бюджетів у розрізі кодів бюджетної класифікації;
- установлює порядок складання та складає оперативну, місячну, квартальну та річну звітність про виконання Державного бюджету України за доходами та іншими надходженнями відповідно до кодів бюджетної класифікації та подає її відповідним органам;
- надає інформацію про виконання Державного бюджету України за доходами та іншими надходженнями органам стягнення.

У процесі казначейського обслуговування бюджетів за видатками Державна казначейська служба України здійснює такі функції:

- відкриває в Головних управліннях Державного казначейства та Державному казначействі України рахунки для здійснення операцій з виконання бюджетів;
- здійснює операції на рахунках розпорядників та одержувачів бюджетних коштів;

- обліковує на відповідних бухгалтерських рахунках зобов'язання та фінансові зобов'язання розпорядників та одержувачів коштів бюджету;
- веде бухгалтерський облік планових показників та видатків бюджетів у розрізі кодів бюджетної класифікації за видатками;
- складає періодичну та річну звітність за видатками відповідно до кодів бюджетної класифікації та подають її зовнішнім і внутрішнім користувачам;
- здійснює контроль за цільовим спрямуванням бюджетних коштів їх розпорядниками та одержувачами. За умови виявлення причин, які протирічать здійсненню платежу, проводить відмову у його оплаті;
- виконує платіжні документи розпорядників та одержувачів бюджетних коштів.

Таким чином органи органи Державної Казначейської служби України являються одними із найактивніших учасників в процесі управлінні бюджетними коштами через реалізацію законодавчо прийнятих механізмів та процедур виконання бюджетів відповідно до вимог бюджетного законодавства.

РОЗДІЛ 2 ДОСЛІДЖЕННЯ СТАНУ ОБСЛУГОВУВАННЯ БЮДЖЕТІВ ОРГАНАМИ ДЕРЖАВНОЇ КАЗНАЧЕЙСЬКОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ

2.1 Аналіз стану виконання дохідної частини Державного бюджету України та місцевих бюджетів України

В сучасних реаліях, проблеми формування достатнього обсягу доходів і забезпечення ефективного їх використання набувають особливої уваги. Таким чином доцільним вважаю проведення аналізу обслуговування Державного бюджету України та місцевих бюджетів органами Державної казначейської служби України за останні 3 років, в період з 2015 р. по 2017 р., включно. Звітним роком вважається останній з аналізованих - 2017 р. [21].

У Законі України від 21.12.2016 р. № 1801-VIII «Про Державний бюджет України на 2017 р.» плановий показник доходів державного бюджету, становив 796844,9 млн. грн..

Доходи державного бюджету у 2017 р. становили 793441,8 млн. грн., або 99,57% плану з урахуванням внесених у 2017 р. розпорядниками бюджетних коштів змін до кошторисів. За підсумками 2017 р. план не виконано на 3403,1 млн. грн., або 0,43%. Виконання доходів державного бюджету за 2017 рік наведено у Додатку А.

Податкові надходження у 2017 р. становили 627153,6 млн. грн., або 5048,7 млн. грн. чи на 0,80% менше від запланованого обсягу. Обсяг неподаткових надходжень у 2017 р. становив 128579,0 млн. грн., що менше від запланованого на 5162,0 млн. грн. чи на 3,86%. Доходи від операцій з капіталом у 2017 р. склали 286,9 млн. грн., що менше від запланованого на 86,6млн. грн. чи на 23,19%

менше. Сума офіційних трансфертів у 2017 р. становили 5967,7 млн. грн., що на 79,6млн. грн. чи на 1,32% менше від запланованого у звітному періоді обсягу.

На виконання плану доходів державного бюджету у 2017 р. вплинуло, зокрема, відхилення фактичних макроекономічних показників за 2017 р. від прогнозних, врахованих у розрахунках державного бюджету, недоліки планування окремих доходів, разові надходження конфіскованих коштів і зростання податкової заборгованості суб'єктів господарювання перед державним бюджетом [19].

Для аналізу динаміки обсягу доходів Державного бюджету України за 2015 - 2017 рр., ми провели розрахунки, результати яких оформленні у Додатку А.

Проаналізувавши динаміку обсягу доходів Державний бюджет України за 2015 - 2017 рр., можна зробити висновки, що у 2017р. в порівнянні з 2016 р. надійшло доходів на 177158,6млн. грн. або на 28,75% більше. У 2016 р. в порівнянні з 2015 р. надійшло доходів на 81588,4млн. грн. або на 15,3% більше. Тенденція до збільшення обсягу доходів у 2015 - 2017 рр. прослідковується за усіма видами надходжень і лише у 2016 р. обсяг неподаткові надходження склав 103643,6 млн. грн., що на 16362,8 млн. грн. чи на 13,63% менше ніж у 2015 р. Таким чином у період 2015-2017 рр. спостерігається збільшення обсягу доходів Державного бюджету України, що є позитивним фактором.

Аналіз структури дохідної частини Державного бюджету України у період 2015-2017 рр., показав, що основне навантаження з наповнення дохідної частини державного бюджету лягає на податкові надходження, відповідні дані наведені табл.2.1 [21].

Таблиця 2.1

Структура доходів Державний бюджет України за 2015 - 2017 рр., %

Показники	2015 р.	2016 р.	2017 р.	Відхилення показників 2017 р. від 2016 р. +; -	Відхилення показників 2016 р. від 2015 р. +; -
Податкові надходження	76,57	81,76	79,04	-2,72	5,19
Неподаткові надходження	22,44	16,82	16,21	-0,61	-5,63
Доходи від операцій з	0,03	0,03	0,04	0,01	-0,00

капіталом					
Офіційні трансферти	0,59	0,68	0,75	0,08	0,09
Інші	0,37	0,71	3,96	3,25	0,35
Усього	100,00	100,00	100,00	-	-

Джерело: розроблено автором на основі даних [21].

В структурі доходів Державного бюджету України податкові надходження в 2016 р. склали 81,76% від загального обсягу надходжень, що на 5,19% більше ніж у 2015р., та у 2017 р. склали 79,04% від загального обсягу надходжень, що на 2,72% менше ніж у 2016р., таким чином на інші джерела доходів державного бюджету припадає в середньому лише 21,04%.

В структурі податкових надходжень переважають:

- податок на додану вартість з вироблених в Україні товарів (робіт, послуг) -180173,0 млн. грн. або на 29,2% більше ніж у 2016 р.;
- податок на додану вартість з ввезених на територію України товарів - 250530,2, або на 38,1 відсотка більше ніж у 2016 р., що пояснюється зростанням обсягу імпорту товарів за 2017 р.;
- податок на прибуток підприємств - 66911,9 млн. грн., або на 23,1% більше ніж у 2016 р., що обумовлено очікуваним суттєвим збільшенням у 2017 р. прибутку прибуткових підприємств;
- податок та збору на доходи фізичних осіб -75033,4млн. грн., або на 25,5 % більше від аналогічного показника 2016 р.. Це обумовлено тим, що з 1 січня 2017 року збільшено базу оподаткування в результаті зростання мінімальної заробітної плати до 3200 грн. та відповідно зростання номінальної заробітної плати за 2017 р. порівняно з 2016 р. на 37,1%;
- акцизний податок з вироблених в Україні підакцизних товарів (продукції) -66303,7 млн. грн., або на 20,3% більше ніж у 2016 р. та обумовлене змінами законодавства (ростом з 1 січня 2017 р. специфічної ставки акцизного податку на тютюнові вироби на 40%, на нафтопродукти, зокрема бензини - на 24,5%, дизпаливо - на 26,5%, а також ростом курсу гривні до євро на 6,1% до 30 грн. за євро у 2017 р.;

- акцизний податок з ввезених на митну територію України підакцизних товарів (продукції) -41989,7 млн. грн., або на 19,9 % більше ніж у 2016 р., що пояснюється підвищенням ставок, ростом курсу гривні до євро, а також збільшенням обсягів імпорту деяких підакцизних товарів у 2017 р., зокрема нафтопродуктів;

- рентна плата за користування надрами - 48661,1 млн. грн., або на 10,% більше ніж у 2016 р.[21].

Плановий показник доходів місцевих бюджетів з урахуванням змін, внесених до планових показників становив 498247,5 млн. грн. По факту доходи місцевих бюджетів у 2017 р. становили 502098,3млн. грн., або 100,77%, з урахуванням внесених у 2017 р. змін до кошторисів. За підсумками 2017 р. план доходів місцевих бюджетів виконано на 3850,8 млн. грн., або 0,77% більше. Такий результат виконання дохідної частини місцевих бюджетів у 2017 р. зумовлені діями Уряду, спрямованими на фінансову децентралізацію, а саме новими умовами, що підвищили зацікавленість органів місцевого самоврядування в збільшенні надходження до місцевих бюджетів, шляхом вживання заходи з пошуку резервів їх наповнення та підвищення ефективності адміністрування податків і зборів. Виконання доходів місцевих бюджетів за 2017 р. наведено у Додатку В.

Податкові надходження у 2017 р. становили 201005,1 млн. грн., або 9108,6млн. грн. чи на 4,75% більше від запланованого обсягу. Обсяг неподаткових надходжень у 2017 р. становив 25972,9 млн. грн., що більше від запланованого на 1520,6 млн. грн. чи на 6,22%. Доходи від операцій з капіталом у 2017 р. склали 1873,5 млн. грн., що менше від запланованого на 148,8млн. грн. чи на 7,36%. Сума офіційних трансфертів у 2017 р. становили 272602,9млн. грн., що на 6621,2 млн. грн. чи на 2,37% менше від запланованого у звітному періоді обсягу [18].

Для аналізу динаміки доходів місцевих бюджетів за 2015 - 2017 рр., використано данні, які наведено у Додатку В.

бухгалтерського обліку в державному секторі. Проаналізувавши динаміку доходів місцевих бюджетів за 2015 - 2017 рр., можна зробити висновки, що у 2017р. в порівнянні з 2016 р. надійшло доходів на 135955,19 млн. грн. або на 37.13% більше, що закріпило тенденцію до зростання обсягу доходів місцевих бюджетів, адже у 2016 р. обсяг доходів був на 71682,89 млн. грн. або на 24.34% більше ніж у 2015 р.. Тенденція до збільшення у 2015 - 2017 рр. прослідковується за усіма видами надходжень і лише за 2016 р., доходів від операцій з капіталом склали 1402,49 млн. грн., що на 225,65 млн. грн. чи на 13,86% менше ніж у 2015 р.

Аналіз структури дохідної частини місцевих бюджетів у період 2015-2017 рр., наведені у табл. 2.2.

Таблиця 2.2

Структура доходів місцевих бюджетів України за 2015 - 2017 рр., %

Показники	2015 р.	2016 р.	2017 р.	Відхилення 2017 р. від 2016 р. +; -	Відхилення 2016 р. від 2015 р. +; -
Податкові надходження	33,36	40,12	40,03	-0,09	6,77
Неподаткові надходження	6,84	5,97	5,17	-0,80	-0,87
Доходи від операцій з капіталом	0,55	0,38	0,37	-0,01	-0,17
Офіційні трансферти	59,08	53,37	54,29	0,93	-5,72
Інші	0,16	0,16	0,13	-0,03	-0,01

Джерело: розроблено автором на основі даних [21].

У 2017 р. частка податкових надходжень склала 40,03% від загального обсягу, що на 0,09% менше ніж у 2016 р., у 2016 р. частка податкових надходжень становила 40,12%, що на 6,77% більше ніж у 2015 р. Таким чином, можна зробити висновок, що частка податкових надходжень у структурі дохідної частини місцевих бюджетів коливається протягом 2015-2017 рр., але лишається вагомою.

Таким чином, провівши аналіз доходів державного та місцевих бюджетів можна зробити висновки, що основна частка доходів протягом досліджуваного періоду припадає на податкові надходження, які становлять близько 79,12% дохідної частини Державного бюджету України та 37,84% дохідної частини місцевих бюджетів. Також, можна відмітити тенденція до їх зростання, протягом

аналізованого періоду. Найбільше значення при формуванні надходжень до Державного бюджету України у 2017 р., як і в попередні роки, мають - податок на додану вартість з імпортованих та українських товарів, робіт і послуг, податок на доходи фізичних осіб, податок на прибуток, рента за користування надрами та акцизи з нафтопродуктів, алкоголю і тютюну. Але залишаються актуальними основні проблеми формування податкових надходжень, серед яких відмічається зростання ставок податків в аналізованому періоді, що призвело до збільшення надходжень до бюджету, але разом з тим зросла соціальна напруга в суспільстві, що почала виражатися в недовірі до дій державного апарату, тому зросла кількість випадків ухилення від сплати податків та застосування тіншових схем ведення бізнесу [36].

2.2 Аналіз стану обслуговування видаткової частини Державного бюджету України та місцевих бюджетів

Забезпечення соціально-економічного розвитку країни передбачає створення сприятливих умов для стимулювання довгострокового економічного зростання, підвищення рівня та якості життя громадян, тому постає питання стосовно підвищення ефективності системи бюджетних видатків та оптимізації її структури. Тому актуальним вважаємо проведення аналізу видаткової частини Державного бюджетів України та місцевих бюджетів протягом 2015-2017 рр.

Огляд видатків окремо за їх функціональною класифікацією в динаміці дозволить охопити всі аспекти видаткової політики держави.

У 2017 р. плановий показник видатків державного бюджету з урахуванням змін, становив 870490,00 млн. грн.. Фактично видатки Державного бюджету України у 2017 р. становили 839453,03 млн. грн., або 96,43% плану з урахуванням внесених у 2017 р. змін. За підсумками 2017 р. план не виконано на - 31036,97 млн. грн., або 3,57 % [21].

Згідно функціональної класифікації видатків Державного бюджету України у 2017 р. видатки спрямовані на фінансування загальнодержавних функцій склали

142492,71, що на 3,08% менше від запланованого обсягу, про що докладно наведено у Додатку Г.

Таким чином, у 2017 р. на оборону спрямовано ресурси у сумі 74346,23 млн. грн., або 4,48% менше запланованого, аналогічна ситуація торкнулась видатків на громадський порядок, безпеку та судову владу, що склали 87850,49 млн. грн, або на 4,60% менше. Видатки на економічну діяльність склали 47000,12 млн. грн, що на 9,01% менше від планового показника. Видатки, що стосувалися фінансування соціальної складової Державного бюджету України у 2017 р. за усіма напрямками були недостатньо профінансовані.

Провівши аналіз видатків Державного бюджету України за 2015 - 2017 рр., які наведені у Додатку Г, можна зробити висновки, що у 2017р. обсяг видатків збільшився на 154569,31млн. грн. або на 22,57% більше ніж у 2016р.. У 2016 р. видатків було здійснено на суму 107972,32 млн. грн. або на 18,72% більше ніж у 2015р.. Таким чином у період 2015-2017 рр. спостерігається тенденція до збільшення обсягу видатків Державного бюджету на виконання законодавчо закріплених функцій, скорочення протягом аналізованому періоді стосувалися видатків на соціальний захист та соціальне забезпечення, що у 2017р. скоротилися на 7482,60 млн. грн. або на 4,92% та видатків, спрямованих на охорону навколишнього природного середовища на 31,67 млн. грн. або на 0,66%.

Кардинальних змін в структурі видатків Державного бюджету України протягом аналізованого періоду не відбулося, докладна структура видатків відображена у табл. 2.3. Проте протягом 2015 -2017 рр. все ж відбуваються певні коливання в питомій вазі видатків.

Таблиця 2.3

Структура видатків Державного бюджету України за 2015 - 2017 рр., %

Показники	Виконано за 2015 р.	Виконано за 2016 р.	Виконано за 2017 р.	Відхилення показників 2017 р. від 2016 р. +; -	Відхилення показників 2016 р. від 2015 р. +; -
Загальнодержавні функції	17,87	17,24	16,97	- 0,26	- 0,64
Оборона	9,01	8,67	8,86	0,19	- 0,35
Громадський порядок,	9,47	10,46	10,47	0,00	0,99

безпека та судова влада					
Економічна діяльність	6,44	4,59	5,60	1,01	- 1,85
Охорона навколишнього природного середовища	0,70	0,70	0,56	-0,13	-0,01
Житлово-комунальне господарство	0,004	0,002	0,002	0,0002	-0,0019
Охорона здоров'я	1,98	1,82	1,99	0,17	- 0,16

Продовження табл. 2.3

Показники	Виконано за 2015 р.	Виконано за 2016 р.	Виконано за 2017 р.	Відхилення показників 2017 р. від 2016 р. +; -	Відхилення показників 2016 р. від 2015 р. +; -
Духовний та фізичний розвиток	1,15	0,72	0,94	0,22	- 0,42
Освіта	5,23	5,09	4,92	-0,17	-0,15
Соціальний захист та соціальне забезпечення	17,98	22,19	17,21	-4,98	4,21
Міжбюджетні трансферти	30,16	28,53	32,47	3,94	-1,63
Усього	100,00	100,00	100,00	-	-

Джерело: розроблено автором на основі даних [21].

У державному бюджеті протягом 2015-2017 рр., частка видатків, спрямованих на загальнодержавні функції зменшується у 2017 р. на 0,26% , у 2016 р. на 0,64% відповідно. Зміна структури видатків за даною групою функцій свідчить про збільшення ролі місцевих бюджетів у наданні суспільних послуг, шляхом передачі ряду функцій місцевим органам влади.

Частка видатків на оборону зросла у 2017 р. на 0,19% порівняно з 2016 р., але є меншою ніж у 2015р., дана тенденція пов'язано із веденням воєнних дій на Сході України. В 2015-2017рр. найбільшу частку структурі видатків становили видатки на соціальний захист та соціальне забезпечення, в 2017 р.- 17,21%, в 2016 р. - 22,19%, в 2015 р. - 17,98%., але 2017 р. дана група видатків знизилася на 4,98% в порівнянні з 2016 р. що пояснюється тим, що частину фінансування соціальних функцій державних органів влади було передано на місцевий рівень. Видатків на освіту знизилася в аналізованому періоді мали тенденцію до зменшення, в 2017 р. на 0,17% і у 2016 р. на 0,15% відповідно по причині делегування органам місцевого самоврядування повного утримання

загальноосвітніх закладів освіти (окрім утримання педагогічних працівників) та утримання професійно-технічних закладів освіти органами місцевого самоврядування обласного рівня, дана тенденція до зниження в 2015-2017рр. стосувалася і інших груп видатків [21].

Провівши аналіз показників виконання видаткової частини місцевих бюджетів за функціональною класифікацією у 2017 р., данні наведено у Додатку Д.

Можна зробити висновок що плановий показник видатків місцевих бюджетів, у 2017 р. з урахуванням змін, становив 534457,02 млн. грн. Фактично видатки місцевих бюджетів в Україні у 2017 р. становили 496090,70 млн. грн., або 92,82% плану з урахуванням внесених у 2017 р. змін. За підсумками 2017 р. план не виконано на 38366,32 млн. грн., або 7,18%. Загалом за усіма групами видатків місцевих бюджетів план на 2017 р. не був виконаний. Основним фактором, що вплинув на фактичні обсяги видатків у 2017 р. став макроекономічний стан держави.

Аналізуючи показники виконання видаткової частини місцевих бюджетів за 2015 - 2017 рр., що наведені у Додатку Д, можна зробити висновки, що у 2017р. в порівнянні з 2016 р. видатки збільшився на 145575,52 млн. грн. або на 41,53% більше. У 2016 р. видатків було здійснено на 70 31,14 млн. грн. чи на 25,15% більше ніж у 2015р. Таким чином у період 2015-2017 рр. спостерігається динаміка до збільшення обсягу видатків місцевих бюджетів на виконання законодавчо закріплених функцій, скорочення торкнулося в 2016 р. видатків на оборону на 2,20 млн. грн., що на 20,79% менше ніж 2015 р.

Структура видатків місцевих бюджетів України за 2015 - 2017 рр. не зазнала різких змін. Найбільш вагомими групами видатків були видатки на освіту у 2017 р. 27,54%, що на 0,55% більше ніж у 2016р., у 2016р. 26,99%, що на 3,00% менше ніж у 2015 р., соціальний захист та соціальне забезпечення у 2017 р. 28,48%, що на 1,87% менше ніж у 2016р., у 2016р. 30,35%, що на 4,41% менше ніж у 2015 р., охорона здоров'я у 2017 р. 17,27%, що на 0,72% менше ніж у 2016р., у 2016р.

17,98%, що на 3,28% менше ніж у 2015 р.. Данні про структуру видатків місцевих бюджетів України за 2015 - 2017 рр., наведено у табл. 2.4.

Таблиця 2.4

Структура видатків місцевих бюджетів України за 2015 - 2017 рр., %

Показники	Виконано за 2015 р.	Виконано за 2016 р.	Виконано за 2017 р.	Відхилення показників 2017 р. від 2016 р. +; -	Відхилення показників 2016 р. від 2015 р. +; -
Загальнодержавні функції	5,19	4,62	4,80	0,17	- 0,56
Оборона	0,00	0,00	0,00	0,00	- 0,00
Громадський порядок, безпека та судова влада	0,11	0,11	0,13	0,02	-0,00
Економічна діяльність	6,83	9,92	11,26	1,35	3,09
Охорона навколишнього природного середовища	0,53	0,42	0,53	0,10	-0,10
Житлово-комунальне господарство	5,60	5,00	5,48	0,47	-0,60
Охорона здоров'я	21,26	17,98	17,27	-0,72	-3,28
Духовний та фізичний розвиток	3,43	3,41	3,31	-0,09	-0,02
Освіта	29,99	26,99	27,54	0,55	-3,00
Соціальний захист та соціальне забезпечення	25,93	30,35	28,48	-1,87	4,41
Міжбюджетні трансферти	1,12	1,19	1,20	0,01	0,07
Усього	100,00	100,00	100,00	-	-

Джерело: розроблено автором на основі даних [21].

Аналіз видаткової частини Державного бюджету України та місцевих бюджетів України в період 2015-2017 рр. дає підстави стверджувати, що у їх структурі в останні роки відбулися певні зміни. Спостерігається зростання частки видатків на виконання загальнодержавних функцій та на оборону. На сьогоднішній день видатки на соціальний захист та соціальне забезпечення значно

перевищують видатки на економічну діяльність, що, на нашу думку, і є причиною гальмування економічного розвитку країни [17].

Таким чином структура видатків в Україні не є оптимальною. Основними причинами такого дисбалансу є, по-перше, спрямування бюджетних програм не на розвиток, а лише на поточне споживання, по-друге, надмірна фіскалізація та бюрократизація бюджетного процесу, по-третє, неефективне управління державним боргом і постійне зростання витрат на його обслуговування, по-четверте, відсутність дієвого механізму обліку та контролю за розподілом і цільовим використанням державних витрат.

2.3 Оцінка показників фінансової стійкості Державного бюджету України

Органи Державної казначейської служби України своєю діяльністю забезпечують належне виконання бюджетів, в т. ч. в частині підтримання та зростання їхньої фінансової стійкості. А в умовах реальних загроз національній безпеці одним із ключових параметрів аналізу процесу виконання бюджетів є якісна оцінка фінансової стійкості.

Рівень фінансової стійкості бюджету визначається обсягом коштів, що необхідні для забезпечення мінімально визначених бюджетних видатків. До мінімальних бюджетних видатків відносять фінансові ресурси, які необхідні для фінансування заходів забезпечення життєдіяльності населення, які гарантовані Конституцією. Виділяють кілька рівнів фінансової стійкості бюджету:

- абсолютна стійкість бюджету (сума мінімальних видатків є меншою суми власних і регульованих доходів бюджету);
- нормальна стійкість бюджету (рівність суми мінімальних видатків та суми власних і регульованих доходів бюджету);
- нестійкий фінансовий стан бюджету (для забезпечення фінансування мінімальних видатків, суми власних і регульованих доходів бюджету є

недостатньо, тому залучаються додаткові фінансові ресурси - тимчасово вільні кошти інших бюджетів, кошти позабюджетних фондів);

- кризовий фінансовий стан бюджету (сума мінімальних видатків є значно більшою суми власних і регульованих доходів бюджету) [12].

Голинський Ю.О. в своїй дисертації обґрунтовує методику оцінки фінансової стійкості бюджету в розрізі показників, що характеризують саме доходи і видатки бюджету [12].

Вказана методика аналізу та оцінки фінансової стійкості бюджету може використовуватись як для Державного бюджету України так і для місцевих бюджетів, оскільки законодавчий механізм їх формування і виконання є дуже близьким. Перевагами даної методики, серед яких максимальна інформативність вказаних показників, можливість формування якісної характеристики бюджетів, а також, можливість порівняння їх як з іншими аналогічними бюджетами, так і з самими з собою в часі.

Таким чином при проведенні дослідженні фінансової стійкості Державного бюджету України в період 2015-2017 рр., застосовувалась розроблена Голинським Ю.О. система відносних показників виконання бюджету, які дозволяють оцінити фінансову стійкість та незалежність бюджету. Дані показники можна використовувати для аналізу як державного, так і місцевих бюджетів (в т. ч. зведених), формули для розрахунків наведені у табл. 2.5.

Таблиця 2.5

Показники фінансової стійкості бюджетів

Показник	Метод обчислення
Коефіцієнт фінансової стійкості бюджету, %	$K_{ст} = МТ / Дбт * 100\%$
Коефіцієнт дефіцитності, %	$K_{деф} = Деф / Д * 100\%$
Коефіцієнт активності суб'єктів управління бюджетом, %	$K_{акт} = Днеп / Дбт * 100\%$
Коефіцієнт податкового забезпечення, %	$K_{пз} = Дпод / Дбт * 100\%$
Коефіцієнт забезпечення бюджету, %	$K_з = Д / В * 100\%$
Індекс доходів бюджету на душу населення, тис. грн. / ос.	$I_{дд} = Д / Ч$
Індекс видатків бюджету на душу населення, тис. грн. / ос.	$I_{вд} = В / Ч$

Джерело: [12].

Для проведення даного аналізу була задіяна така інформаційна база, як Закон України «Про державний бюджет України» на відповідний рік, Звіт про

фінансовий стан (баланс) Державного бюджету України, Звіт про фінансові результати виконання Державного бюджету України, Звіт про рух грошових коштів та інша фінансова звітність, що торкається питань виконання бюджету, данні якої наведені у табл. 2.6.

Таблиця 2.6

Окремі показники виконання Державного бюджету України у період з 2015-2017рр., млн. грн.

Показник	2015 р.	2016 р.	2017 р.
Доходи бюджету без врахування трансфертів	531 550,76	612 111,64	787 474,15
Загальна сума доходів бюджету	534 694,81	616 283,22	793 441,85
Обсяг міжбюджетних трансфертів	3 144,05	4 171,58	5 967,70
Обсяг дефіциту бюджету	45 167,50	70 130,20	47 849,60
Неподаткові надходження бюджету	120 006,49	103 643,68	128 579,09
Податкові надходження бюджету	409 417,54	503 879,43	627 153,69
Видатки бюджету	576 911,41	684 883,73	839 453,03
Чисельність населення, ос.	42 928,00	42 760,00	42 584,00

Джерело: розроблено автором на основі даних [21].

Результати розрахунків показників фінансової стійкості Державного бюджету України у період з 2015-2017рр наведені у таблиці 2.7.

Таблиця 2.7

Розрахунок фінансової стійкості Державного бюджету України у період з 2015-2017рр.

Показник	2015 р.	2016 р.	2017 р.	Відхилення показників 2017 р. від 2016 р. +; -	Відхилення показників 2016 р. від 2015 р. +; -
Коефіцієнт фінансової стійкості бюджету, %	0,0059	0,0068	0,0076	0,0008	0,0009
Коефіцієнт дефіцитності, %	0,0850	0,1146	0,0608	-0,0538	0,0296
Коефіцієнт активності суб'єктів управління бюджетом, %	0,2258	0,1693	0,1633	-0,0060	-0,0564
Коефіцієнт податкового забезпечення, %	0,7702	0,8232	0,7964	-0,0268	0,0529
Коефіцієнт забезпечення бюджету, %	0,9268	0,8998	0,9452	0,0454	-0,0270
Індекс доходів бюджету на душу населення, тис. грн. / ос.	12,4556	14,4126	18,6324	4,2198	1,9570
Індекс видатків бюджету на душу населення, тис. грн. / ос.	13,4390	16,0169	19,7129	3,6959	2,5779

Джерело: розраховано автором на основі даних [21].

Коефіцієнт фінансової стійкості бюджету протягом аналізованого періоду склав у 2016р. $-0,0068\%$, що на $0,0008\%$ більше ніж у 2015 р., у 2017р., склав $-0,0076\%$, що на $0,0009\%$ більше ніж у 2016 р.. Таким чином прослідковується динаміка підвищення фінансової стійкості Державного бюджету України в аналізованому періоді.

Коефіцієнт дефіцитності Державного бюджету України у період 2015-2017 рр. коливався від найменшого показника у 2017р. $-0,0608\%$ до найбільшого за аналізований період у 2016р $-0,1146\%$, що на $0,0538\%$ більше ніж у 2017р., наявні коливання зумовлені перевищенням і видаткової частини Державного бюджету України над дохідною.

Коефіцієнт активності суб'єктів управління бюджетом у аналізованому періоді мав тенденцію до зниження, в 2016 р. $-0,1693$, що на $0,0564\%$ менше ніж 2015р. та 2017р. $-0,1633\%$, що на $0,0060\%$ менше ніж в 2016р. , донний коефіцієнт висвітлює процес децентралізації та підвищення самостійності місцевих бюджетів, делегування частини функцій з управління бюджетом місцевим органам влади.

Коефіцієнт податкового забезпечення, відображає залежність доходів Державного бюджету України від податкових джерел їх наповнення, найбільша залежність доходів у аналізованому періоді спостерігалась у 2016р- $0,8232\%$ і найменша у 2015 р. $-0,7702\%$.

Коефіцієнт забезпечення бюджету протягом останніх трьох років демонстрував нестабільну динаміку, у 2016р. він склав $-0,8998\%$, що на $0,0270\%$ менше ніж у 2015 р., та у 2017р $-0,9452\%$, що на $0,045\%$ більше ніж у 2016р.

У 2017 р. на душу населення в Україні припадало $18,6324$ тис. грн. доходів державного бюджету, що на $4,2198$ тис. грн більше значення 2016 р., значення ж у 2016р. по даному індексу становило $14,4126$ тис. грн., що на $1,9570$ тис. грн. більше ніж у 2015р. , таким чином можна зазначити, що у аналізованому періоді була позитивна динаміка даного показника.

Але, разом з тим чітка тенденція до зростання протягом останніх трьох років спостерігається в динаміці індексу видатків бюджету на душу населення,

зростання відбулося у 2016 р. а 2,5779 тис. грн. у порівнянні з 2015 р., та на 3,6959 тис. грн у 2017 р., в порівнянні з 2016 р.

Таким чином, за результатами аналізу проведеного в підпункті 2.3., встановлено, що рівень стійкості Державного бюджету України є нормальним. Підтримання фінансової стійкості та фінансової безпеки можливе за рахунок посилення доходної бази державного бюджету, підвищення ефективності і результативності використання бюджетних коштів, урахування зовнішніх та внутрішніх факторів.

РОЗДІЛ 3 ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ КАЗНАЧЕЙСЬКОЇ СИСТЕМИ ОБСЛУГОВУВАННЯ БЮДЖЕТІВ В УКРАЇНІ

3.1 Шляхи модернізації бухгалтерського обліку в казначейській системі обслуговування бюджетів

Система бюджетного обліку в Україні перебуває на етапі активного реформування. На тлі процесів глобалізації та світової економічної інтеграції, співробітництва України з міжнародними організаціями, фінансовими установами, її діяльністю на валютних, фондових та інвестиційних ринках, що потребує відкритості та прозорості в обліку інформації з економічних питань, його відповідності міжнародним стандартам. Актуальним є питання, про створення дієвого цілісного інформаційного забезпечення вітчизняної системи управління державними фінансами на основі загальновідомих світових інструментів стандартизації обліку економічної інформації.

Для модернізації системи обліку в державному секторі є необхідним формування єдиної законодавчо-нормативної бази, адаптованої до міжнародних вимог та норм, удосконалення методології складання звітності та запровадження інформаційних технологій. Підсумком її реалізації має бути забезпечення створення дієвої інтегрованої інформаційно-аналітичної системи управління державними фінансами, що позитивно вплине на економічний та соціальний розвиток України.

Не зважаючи на вагомі кроки, що стосувались національної облікової системи в цілому та бюджетного обліку зокрема, які відбулися з моменту набуття Україною незалежності, кардинальні його видозміни, що були б покликані на перетворення бюджетного обліку на вискоєфективну підсистему бухгалтерського обліку в секторі загального державного управління, фактично було розпочато прийняттям Постанови Кабінету Міністрів № 34 від 16.01.2007 р. «Про затвердження Стратегії модернізації системи бухгалтерського обліку в державному секторі України на 2007-2015 роки» [45].

Метою перетворень було наближення вітчизняного бюджетного обліку до світових підходів статистики та обліку. Насамперед, в даній постанові вперше були чітко визначено складові та суб'єкти, а також, окреслено проблеми бюджетного обліку в Україні.

Відповідно Стратегії модернізації, визначено завдання щодо розвитку методології, вдосконалення методики та організації бухгалтерського обліку в державному секторі, зокрема забезпечення переходу на єдині методологічні засади бухгалтерського обліку та звітності, що гармонізовані з міжнародними обліковими підходами, створення уніфікованого організаційного та інформаційного забезпечення бухгалтерського обліку.

Реалізація зазначених завдань у процесі досягнення визначеної мети забезпечить удосконалення управління державними фінансами, системою стратегічного бюджетного планування на середньостроковий і довгостроковий періоди, в тому числу на основі програмно-цільового методу, та, так само, удосконалення системи контролю за процесом виконання бюджету, що, звичайно, у підсумку забезпечить створення дієвої інформаційно-аналітичної системи управління державними фінансами.

Таким чином, проаналізувавши Стратегію, нами були розроблені основні напрямки модернізації бухгалтерського обліку в системі Казначейства, а саме:

- вдосконалення системи бухгалтерського обліку (розподіл між суб'єктами бухгалтерського обліку повноважень щодо ведення обліку активів, зобов'язань, доходів і витрат);
- запровадження національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку та плану рахунків бухгалтерського обліку в державному секторі, гармонізованого з бюджетною класифікацією);
- удосконалення системи фінансової звітності та звітності про виконання бюджетів (розвиток методології складання форм звітності та їх удосконалення);
- впровадження нових форм фінансової звітності та звітності про виконання бюджетів;

- вдосконалення методів складання та консолідації фінансової звітності та звітності про виконання бюджетів із використанням сучасних інформаційних технологій);
- створення уніфікованої організаційної та інформаційної облікової системи (модернізація фінансово-бухгалтерських служб, забезпечення казначейського обслуговування всіх суб'єктів державного сектора;
- адаптація бюджетної системи, створеної на основі програмно-цільового методу, до нових методологічних принципів системи бухгалтерського обліку;
- посилення контролю з боку органів Державної казначейської служби України за дотриманням єдиних правил ведення бухгалтерського обліку та складання звітності, вдосконалення системи підготовки та перепідготовки кадрів фінансово-бухгалтерських служб;
- уніфікація програмного забезпечення, що використовується суб'єктами державного сектора, з метою забезпечення обміну інформацією між Міністерством Фінансів України, органами Державної казначейської служби України та іншими суб'єктами державного сектора із використанням баз даних та інформаційних систем. За кожним із вказаних вище напрямків було запропоновано відповідні заходи щодо реалізації Стратегії модернізації.
- закріплення за Міністерством фінансів України повноважень, щодо регулювання бухгалтерського обліку та складання звітності про виконання бюджету, а також - координації діяльності Державної казначейської служби України і погодження його нормативно-правових актів з цих питань;
- застосування єдиних підходів до діяльності бухгалтерської служби як окремого підрозділу у бюджетних установах, унормування завдань та функціональних обов'язків бухгалтерських служб, повноважень керівника бухгалтерської служби - головного бухгалтера;
- встановлення вимоги щодо призначення та звільнення головних бухгалтерів бюджетних установ відповідно до законодавства про працю з урахуванням професійно-кваліфікаційних характеристик до такої посади;

- розширення складу звітності про виконання закону про Державний бюджет України, зокрема, додатково включено звіти про виконання показників за формою додатків до цього закону, інформацію про досягнення запланованої мети, завдань та результативних показників головних розпорядників бюджетних коштів в межах бюджетних програм, а також - інформацію про стан місцевого боргу, здійснені операції з ним, про надані державні гарантії, про виконання текстових статей закону про Державний бюджет України.

Головними результатами модернізації бухгалтерського обліку в системі Казначейства повинні стати:

- запровадження нового плану рахунків бухгалтерського обліку з виконання бюджетів та кошторисів розпорядників бюджетних коштів, що забезпечує прозорість облікових процесів, складання звітності та отримання інформації про фінансові операції в державному секторі;
- встановлення уніфікованих вимог до вибору програмного забезпечення для обміну інформацією між Міністерством фінансів, органами Державної казначейської служби України та суб'єктами державного сектора;
- підвищення відповідальності, а також, статусу керівників фінансово-бухгалтерських служб суб'єктів державного сектора;
- вдосконалення системи підготовки та перепідготовки кадрів з питань бухгалтерського обліку в державному секторі; підвищення рівня прозорості та відкритості ведення бухгалтерського обліку [45].

Таким чином, можна зробити висновок, що сучасний стан методологічних та організаційних особливостей бухгалтерського обліку в державному секторі свідчить про існування автономної системи обліку. Створення цієї системи було обумовлене необхідністю приведення основ бухгалтерського обліку державного сектору у відповідність з міжнародними стандартами господарювання суб'єктів в ринковому середовищі.

За оцінкою діючого стану нормативно-правового забезпечення бухгалтерського обліку суб'єктів державного сектору можна констатувати значне відхилення процесу модернізації від зазначених строків, а саме з запізненням

запровадження плану рахунків бухгалтерського обліку в державному секторі відбулось лише у 2017 р., що автоматично зробило неможливим своєчасне виконання інформаційно-аналітичної системи моніторингу виконання бюджетів у режимі реального часу на базі єдиного плану рахунків, та відповідно до бюджетної класифікації, у визначений термін

Тому надалі вважаємо за необхідне в найкоротші терміни Міністерству фінансів України створити необхідні інституційні, методичні та методологічні умови в сфері державного регулювання бухгалтерського обліку, що забезпечить нормальне функціонування системи бухгалтерського обліку в державному секторі України.

3.2 Впровадження новітніх технологій у діяльності органів Державної казначейської служби України

Сучасні інформаційні технології є інструментом, що дозволяє забезпечити формування високотехнологічного суспільства, в якому кожен працівник органу Державної казначейської служби України має можливість повною мірою реалізувати свій потенціал для забезпечення максимально ефективного виконання своїх функцій.

Відповідно до Концепції розвитку інформаційних технологій Державної казначейської служби України на 2015-2017 рр., основними завданнями під час впровадження новітніх інформаційних технологій є:

- еволюційний розвиток діючої системи до системи електронного казначейства (e-treasury), з централізованою системою обробки інформації та юридично значимим внутрішнім і зовнішнім електронним документообігом;
- оптимізація процесу обслуговування розпорядників та одержувачів бюджетних коштів шляхом запровадження електронної форми обслуговування клієнтів з використанням надійних засобів електронного цифрового підпису та сучасних інтернет технологій;
- посилення інформаційної безпеки;

- інтегрування системи «Електронного казначейства» (e-treasury) з системою «Електронного уряду» (e-government);
- спрощення та вдосконалення адміністрування інформаційних ресурсів[30].

Але існують і проблеми, пов'язані із впровадженням електронного казначейства, основними з яких є:

- відсутність інтегрованої системи національних інформаційних ресурсів та інформаційної взаємодії органів державної влади;
- децентралізація окремих показників нормативно-довідкової інформації та відсутність їх синхронізації;
- гетерогенне середовище розробки спеціалізованого програмного забезпечення;
- відсутність єдиних форматів та протоколів електронного цифрового підпису;
- недостатня кількість висококваліфікованих фахівців інформаційних технологій та захисту інформації;
- недостатність необхідних фінансових та матеріально-технічних ресурсів, але вони мають загальновідомчий характер і не можуть бути розв'язані окремими органами казначейства .

Проблемним питанням з цього приводу є питання підвищення ефективності діяльності Державної казначейської служби України, а саме розвиток нових платіжних технологій та централізація ведення обліку операцій виконання бюджету. Поряд з тим, актуальними залишаються питання впровадження сучасних інформаційних технологій, зокрема електронного врядування, що потребують подальшого розгляду та вирішення.

Впровадження електронного казначейства потребує застосування нових принципів використання передових інформаційних технологій. Це принципи:

- достовірності інформації та застосування електронного цифрового підпису;
- єдині технічні стандарти та сумісність;

- простота та впорядкованість; конфіденційність та інформаційна безпека;
- максимальна інтеграція з інформаційними ресурсами органів державної влади;
- доступність та прозорість інформації;
- відмовостійкість та гарантована схоронність даних .

Одним із пріоритетних напрямів розвитку системи електронного казначейства є електронний цифровий підпис. Першим кроком на шляху реалізації цього напрямку є впровадження дистанційного обслуговування клієнтів казначейства за допомогою програмно-технічного комплексу «Клієнт Казначейства-Казначейство» , яким передбачено запровадження системи дистанційного обслуговування клієнтів.

Повномасштабне запровадження системи дистанційного обслуговування клієнтів надасть змогу надання зовнішнім клієнтам казначейства (розпорядникам та одержувачам бюджетних коштів) віддаленого доступу за допомогою мережі інтернет до інформаційних ресурсів Державної казначейської служби України для автоматизації процесу виконання бюджетів усіх рівнів, що дозволить оптимізувати витрати на підтримку цього процесу завдяки відмові від потоку вхідних та вихідних паперових документів, прискорить обробку інформації, скоротить час на казначейське обслуговування бюджетів та зменшить кількість помилок в даних [1].

Впровадження доступу зовнішніх клієнтів до ресурсів інформаційного середовища казначейства має відбуватися через стандартні web-браузери, використання яких не збільшить вартість ні інформаційних ресурсів, ні програмного забезпечення на боці розпорядників (одержувачів) бюджетних коштів.

Зокрема, до переліку функцій, доступ до яких отримують розпорядники та одержувачі бюджетних коштів, належать:

- функції ведення Єдиного реєстру розпорядників та одержувачів бюджетних коштів;

- функції ведення мережі;
- функції обміну плановими бюджетними документами (річний розпис призначень державного бюджету, розписи місцевих бюджетів, планові показники, розподіли, кошториси тощо);
- функції створення та підписання меморіальних документів;
- функції завантаження інформації щодо бюджетних зобов'язань та бюджетних фінансових зобов'язань; функції отримання даних щодо руху коштів.

Виключення потоку паперових документів, окрім прямої економії коштів та часу, надає ще одну перевагу. Підтверджуючі документи (бюджетні зобов'язання та бюджетні фінансові зобов'язання тощо), якими супроводжуються платіжні документи, достатньо буде передати до органу казначейства лише один раз. Електронна копія такого документа буде збережена у базі даних, тому подальше використання цього документа для підтвердження наступного платежу (що буває, наприклад, при виконанні окремих етапів по довгостроковим договорам) буде виконуватись завдяки лише посиланню на збережену копію.

Оскільки усі електронні документи (електронні копії паперових документів) підписуються електронним цифровим підписом, інформація, що знаходиться у базі даних є повним, достовірним та цілком легітимним відбитком оригінального документа. Завдяки такому рішенню, зменшиться навантаження на канали передачі даних між органами казначейства та розпорядниками державних коштів, спроститься процес обслуговування видаткової частини бюджетів усіх рівнів, та зменшиться ризик внесення помилок.

Адаптація та впровадження системи віддаленого доступу клієнтів казначейства через програмно-технічний комплекс «Клієнт казначейства - Казначейство» спростить проходження платежів, підвищить відмовостійкість інформаційного середовища казначейства, спростить обслуговування розпорядників бюджетних коштів всіх рівнів органами казначейства[32]. .

При цьому розпорядники та одержувачі бюджетних коштів отримають можливість в режимі реального часу відстежувати стан рахунків, відкритих в територіальних органах Державної казначейської служби України, проходження

платежів, отримання виписок по рахунках тощо. Дистанційне обслуговування клієнтів казначейства потребує безперебійного функціонування інформаційно-телекомунікаційної системи Казначейства України, збереженню резервних копій основних баз даних критично важливої інформації держави.

Проте слід зауважити, що наявність лише копій баз даних в умовах надзвичайного стану, коли немає де виконувати свої завдання, не дозволить навіть частково здійснювати свої повноваження. Тому система має бути готова оперативно відновити роботу основних напрямів її функціонування за будь-яких несприятливих умов та форс-мажорних обставин, що буде також сприяти зміцненню та стабільності соціально-політичної та економічної ситуації у державі.

Особливо це стосується таких критично важливих систем, від яких значною мірою залежить національна безпека України, однією з яких є казначейська система як основа фінансової системи України.

З метою підвищення рівня інформаційної безпеки та відмовостійкості системи пропонуються наступні кроки:

- вирішити питання щодо створення резервного віддаленого пункту функціонування апарату Казначейства України в іншій місцевості з необхідним серверним та телекомунікаційним обладнанням;
- забезпечити обов'язкову автентифікацію користувачів в інформаційно-обчислювальній системі казначейства за допомогою ключа з електронно-цифровим підписом;
- провести заміну фізично зношеного та морально застарілого парку персональних комп'ютерів, що перевищує 60 % на початок 2015 року;
- продовжити створення комплексних систем захисту інформації з підтвердженою відповідністю; інтенсифікувати використання хмарних технологій для забезпечення відмовостійкості баз даних як центрального апарату так і територіальних органів казначейства [30].

Таким чином, повномасштабна реалізація електронного казначейства дасть змогу, зокрема:

- підвищити ефективність прийняття управлінських рішень під час реалізації державної політики у сфері казначейського обслуговування завдяки оперативному доступу до достовірної консолідованої інформації;
- зменшити витрати бюджетних коштів на оновлення апаратного та загальносистемного програмного забезпечення у результаті зменшення кількості автономних та децентралізованих систем обробки даних;
- забезпечити економію бюджетних коштів за рахунок зменшення фінансових витрат розпорядників та одержувачів бюджетних коштів (відряджень, витрат на розхідні матеріали для друку документів, що подаються органам Державної казначейської служби України);
- спростити технологічні операції завдяки автоматизації окремих процесів та усунення дублювання даних у різноманітних системах; забезпечити здійснення контролю за ефективністю діяльності органів Державної казначейської служби України;
- підвищити рівень відмовостійкості інформаційно-телекомунікаційної системи; забезпечити високий ступінь достовірності інформації.

В результаті виконання цих заходів очікується покращення рівня обслуговування розпорядників та одержувачів бюджетних коштів; прискорення процесу обслуговування та покращення оперативного контролю за бюджетним процесом; запобігання порушенням законодавства в бюджетній сфері; впровадження сучасних інформаційних технологій; застосування сучасних засобів комунікації.

3.3 Напрями удосконалення фінансового контролю в органах Державної казначейської служби України

На сучасному етапі розвитку нашої держави особливої актуальності набувають питання вдосконалення управління бюджетними коштами, однією із функцій якого є державний фінансовий контроль. Від стану державних фінансів, ступеня їх прозорості ефективності використання, значною мірою залежить

довіра до держави з боку власних громадян та зарубіжної спільноти, умов розвитку бізнесу, інвестиційний клімат. Значним фактором впливу на стан державних фінансів є чинна система державного фінансового контролю. Оскільки встановлення державного фінансового контролю в Україні відбулось одночасно із процесом державотворення, то відсутність належної уваги при формуванні системи державного фінансового контролю призвела до виникнення потреб її вдосконалення.

Одним із основних суб'єктів державного фінансового контролю є Державна казначейська служба України, однією з основних функцій якої є забезпечення ефективного управління коштами державного бюджету. У процесі касового виконання Державного бюджету України та місцевих бюджетів за доходами та видатками органи Казначейства здійснюють попередній, поточний і наступний контроль, що є запорукою прозорості та підконтрольності руху грошових потоків і цільового використання бюджетних коштів [16].

Згідно Бюджетного кодексу України, до повноважень Державної казначейської служби України з контролю за дотриманням бюджетного законодавства належить здійснення контролю за:

- веденням бухгалтерського обліку всіх надходжень і витрат державного бюджету та місцевих бюджетів, складанням та поданням фінансової і бюджетної звітності;
- бюджетними повноваженнями при зарахуванні надходжень бюджету;
- відповідністю кошторисів розпорядників бюджетних коштів показникам розпису бюджету;
- відповідністю взятих бюджетних зобов'язань розпорядниками бюджетних коштів відповідним бюджетним асигнуванням, паспорту бюджетної програми (у разі застосування програмно-цільового методу у бюджетному процесі);
- відповідністю платежів взятим бюджетним зобов'язанням та відповідним бюджетним асигнуванням [13].

Казначейство України в межах своїх повноважень забезпечує організацію та координацію діяльності головних бухгалтерів бюджетних установ та контроль за виконанням ними своїх повноважень шляхом оцінки їх діяльності.

Таким чином, компетенція державного Казначейства у сфері фінансового контролю розповсюджується в основному на контроль за цільовим використанням бюджетних коштів. Таким чином, недосконалість системи контролю сприяє розкраданню бюджетних коштів в значній кількості, їхнє цільове використання.

Велике значення для попередження порушень має попередній фінансовий контроль. Ефективність цієї форми контролю полягає в тому, що вона дає можливість запобігти порушенню чинного законодавства на етапі реєстрації бюджетних зобов'язань розпорядниками та одержувачами бюджетних коштів. Адже при реєстрації бюджетних зобов'язань здійснюється попередній контроль за відповідністю бюджетних асигнувань установлених кошторисами, запобіганню порушень законодавства в процесі застосування процедури закупівель товарів робіт і послуг за державні кошти, здійснюється перевірка договорів.

У процесі оплати рахунків розпорядників та одержувачів бюджетних коштів органи Державної казначейської служби України здійснюється поточний фінансовий контроль. Він проводиться в короткий проміжок часу - під час здійснення фінансово-господарських операцій і дає змогу регулювати фінансові операції, попереджувати втрати і збитки. Перед здійсненням платежу органи Державної казначейської служби України забезпечують контроль за цільовим спрямуванням бюджетних коштів шляхом перевірки поданих документів:

- перевірки платіжних доручень, щодо наявності всіх необхідних реквізитів;
- наявності в обліку в органах Державної казначейської служби відповідних бюджетних зобов'язань та бюджетних фінансових зобов'язань;
- залишків коштів на відповідних рахунках; - на перевищення кошторисних призначень;
- факт надання послуг, отримання товарів тощо;

- відсутність перешкод для здійснення видатків (арешт на кошти, рішення суду, зупинення операцій з бюджетними коштами);
- відсутність обмежень здійснення видатків та надання кредитів що встановлюється нормативно правовими актами [12].

Тільки після перевірки платіжних та підтверджуючих документів органом Державної казначейської служби України здійснюється оплата рахунків розпорядників та одержувачів бюджетних коштів. Саме так реалізується механізм поточного контролю за витрачанням бюджетних коштів.

Після проведення видатків та операцій проводиться наступний контроль шляхом складання бухгалтерських балансів і звітів про виконання бюджетів. Під час складання звітності здійснюється контроль за законністю проведення операцій, випадків порушення бюджетного законодавства, необхідністю притягнення винних до відповідальності.

За даними Державної казначейської служби України лише у грудні 2017 р. було попереджено 15637 порушень бюджетного законодавства, допущених розпорядниками та одержувачами коштів державного та місцевих бюджетів на загальну суму 8703,1 млн. грн. Тому в умовах бюджетного дефіциту удосконалення фінансового контролю, який здійснюється Державна казначейська служба України, є актуальним.

Така ситуація є результатом відсутності цілісної системи фінансового контролю, а саме:

- суб'єкти державного контролю діють нескоординовано, що створює умови для зловживань при використанні бюджетних коштів і знижує, власне якість контролю;
- відсутність єдиної інформаційної і методологічної бази контролю, а саме, контролюючі органи дублюють функції одні одного;
- відсутність ефективного контролю за витрачанням бюджетних коштів, використанням державної та комунальної власності, належної відповідальності за нецільове та неефективного витрачання, а також рівня їхнього відшкодування;

- застарілість, недосконалість та неузгодженість нормативно-правової бази для різних суб'єктів державного фінансового контролю.

З урахуванням викладеного вище, підвищення ефективності організації державного фінансового контролю, який зокрема здійснюється Державною казначейською службою України є актуальним питанням, що потребує негайного вирішення. Тому вироблення заходів щодо удосконалення фінансового контролю в системі казначейства має ґрунтуватися на необхідності, по-перше, поліпшення методологічних і організаційно-правових засад поточного контролю за використанням бюджетних коштів місцевими органами влади та бюджетними установами, а, по-друге, розробки комплексних заходів для попередження зловживань у бюджетній сфері. Удосконалення фінансового контролю в системі казначейства має передбачати реалізацію комплексу таких заходів:

- удосконалення нормативно-правових засад фінансового контролю, яке має здійснюватися в напрямку забезпечення стабільності фінансового законодавства та встановлення єдиних нормативів для всіх суб'єктів державного контролю, чіткого розмежування їхніх повноважень шляхом прийняття відповідного закону, а також більш широкого впровадження міжнародних стандартів, зокрема INTOSAI та МСА;

- підвищення координації Державної казначейської служби України з іншими суб'єктами державного фінансового контролю, у тому числі й за рахунок створення єдиної інформаційної системи щодо правопорушень. Це дозволить створити цілісну систему державного фінансового контролю;

- розширення повноважень Казначейства, які не залежатимуть від органів виконавчої влади, що дозволить уникнути їхнього тиску як в процесі власне перевірок, так і винесення рішення про обсяг відшкодування заподіяних збитків, а також про необхідність притягнення до відповідальності осіб, винних у нецільовому витрачанні бюджетних коштів або їхній перевитраті;

- вироблення чіткої державної політики щодо правопорушень при нецільовому використанні коштів місцевими органами влади або завищенні

вартості виконаних робіт чи наданих послуг, уточнення відповідальності посадових осіб за порушення при розпорядженні бюджетними коштами;

- підвищення професіоналізму спеціалістів Державної казначейської служби України за рахунок їх якісної підготовки (перепідготовки), а також ознайомлення з досвідом фінансового контролю у провідних країнах світу, Наприклад, у Франції, казначейська система якої достатньо схожа на українську, однак є більш ефективною. Також формування штату спеціалістів має ґрунтуватися суто на професійній основі, що прямо впливатиме на результати контролю.

Отже, удосконалення фінансового контролю в системі Державної казначейської служби України має спрямовуватися на, підвищенням відповідальності посадових осіб за нецільове використання бюджетних коштів, а також підвищенням прозорості результатів контролю.

ВИСНОВКИ І ПРОПОЗИЦІЇ

Результати аналізу та теоретичні дослідження, проведені у випускній кваліфікаційній роботі, дають можливість сформулювати такі висновки і пропозиції.

У результаті теоретичного дослідження встановлено, що сутність обслуговування Державного бюджету України та місцевих бюджетів органами Державної казначейської служби полягає у організації і проведенні виконання бюджетів за доходами та видатками, а саме прийманням і зарахуванням на відповідні рахунки бюджетних коштів, їх зберіганням та використанням на заходи, що передбачені бюджетом на відповідний рік, здійсненням обліку бюджетних коштів, ведення бухгалтерського обліку всіх операцій у процесі виконання бюджетів та складання звітності.

Основними нормативно-правовими актами, що регламентують діяльність органів Державної казначейської служби є Указ Президента України «Про Положення про Державну казначейську службу України» від 13.04.2011 р. № 460/2011 (із змінами та доповненнями), Постанова Кабінета Міністрів України від 15.04.2015 р. № 215 «Про затвердження Положення про Державну казначейську службу України» (із змінами та доповненнями).

У результаті дослідження стану виконання дохідної частини Державного бюджету України та місцевих бюджетів України у період 2015-2017 рр., було виявлено, що протягом усього аналізованого періоду спостерігалось збільшення дохідної частини, як державного, так і місцевих бюджетів, в середньому на 108868,1 млн. грн., чи на 23,76% - в частині державного бюджету та на 51393,4 млн. грн., чи на 43,2% в частині місцевих бюджетів. Дане збільшення відбулось за рахунок збільшення податкових надходжень практично за всіма основними джерелами, що свідчить про економічну стабілізацію та певне економічне зростання. Таким чином обсяги надходжень у 2015-2017 рр. збільшилися з таких податкових джерел, як: податок та збір на доходи фізичних осіб на - 32,7%, податок на прибуток підприємств - на 56%, податок на додану вартість (збір) - на

33,6%, акцизний податок - 42,7%, рентна плата за користування надрами - на 7,3%, власні надходження бюджетних установ - 29,1%. Від'ємну динаміку продемонстрували податки на міжнародну торгівлю та зовнішні операції, обсяг надходжень яких скоротився майже вдвічі.

У результаті дослідження стану виконання видаткової частини Державного бюджету України та місцевих бюджетів України у період 2015-2017 рр., було виявлено, що видатки Державного бюджету України за 2017 р. становили 839453 млн. грн, що на 154569,3 млн. грн. більше ніж у 2016р., та на 262541,6 млн. грн. більше ніж у 2015 р.. Видатки місцевих бюджетів у 2017 р. становили 496090,7 млн. грн., що на 145575,6 млн. грн. більше, ніж у 2016 р. та на 216006,7 млн. грн. більше ніж у 2015 р.. Таким чином протягом аналізованого періоду спостерігалася динаміка до збільшення обсягу видатків, як державного, так і місцевих бюджетів.

За результатами аналізу проведеного в підпункті 2.3 встановлено, що рівень стійкості Державного бюджету України є нормальним. Підтримання фінансової стійкості та фінансової безпеки можливе лише за рахунок посилення доходної бази державного бюджету, підвищення ефективності і результативності використання бюджетних коштів, урахування зовнішніх та внутрішніх факторів.

Таким чином, у результаті дослідження казначейської системи обслуговування Державного бюджету України та місцевих бюджетів було виявлено ряд недоліків, які перешкоджають ефективному виконанні функцій органами Державної казначейської служби, а саме:

- недостатній рівень фінансового контролю з боку органів Державної казначейської служби України, як наслідок зростання кількості фінансових порушень у сфері використання коштів Державного бюджету України та місцевих бюджетів;
- складність ведення бухгалтерського обліку всіх надходжень і витрат державного бюджету та місцевих бюджетів, складання та подання фінансової і бюджетної звітності;
- недостатність необхідних фінансових та матеріально-технічних ресурсів.

- Низький рівень впровадження новітніх технологій у діяльності органів Державної казначейської служби України.

Виходячи з вище сказаного, можна виокремити такі основні напрями удосконалення казначейської системи обслуговування бюджетів:

- удосконалення системи бухгалтерського обліку та фінансової звітності про виконання Державного бюджету України та місцевих бюджетів;

- удосконалення фінансового контролю з боку органів Державної казначейської служби України, яке має здійснюватися у напрямку забезпечення стабільності фінансового законодавства, чіткого розмежування повноважень суб'єктів фінансового контролю, а також широке впровадження міжнародних стандартів, зокрема стандартів INTOSAI та MCA;

- підвищення координації Державної казначейської служби України з іншими суб'єктами державного фінансового контролю, у тому числі й за рахунок створення єдиної інформаційної системи правопорушень. Це дозволить створити цілісну систему державного фінансового контролю;

- вироблення чіткої державної політики щодо правопорушень при нецільовому використанні коштів місцевими органами влади або завищенні вартості виконаних робіт чи наданих послуг, уточнення відповідальності посадових осіб за порушення при розпорядженні бюджетними коштами;

- оптимізація процесу обслуговування розпорядників та одержувачів бюджетних коштів шляхом запровадження електронної форми обслуговування клієнтів з використанням сучасних інтернет технологій.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Автоматизація інформаційна система державного казначейства України. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://constantinemf.blogspot.com/2010/01/blog-post.html>
2. Барановський О.І. Бюджетна безпека / О. І. Барановський // Вісник Національного банку України. - 1998. - № 6. - С. 41-42.
3. Белоусова Л. В. Методы оценки эффективности казначейской системы управления государственными финансами : дис. ... канд. экон. наук : 08.00.10 / Белоусова Лариса Васильевна. - СПб., 2001. - 164 с.
4. Боровик П. М. Вітчизняна практика та зарубіжний досвід бюджетних відносин на рівні місцевих бюджетів / П. М. Боровик, О.В. Ролінський, К.М. Мазур // Облік і фінанси. - 2015. - № 1 (67). - С. 51-57.
5. Боровик П. М. Казначейське виконання місцевих бюджетів: проблеми та шляхи їх вирішення / П. М. Боровик, І.М. Козлова, М.Ю. Кодола // Теоретичні та практичні аспекти стійкого розвитку фінансової системи України : кол. моногр. / під ред. О.О. Непочатенко.- Умань : Видавн.-поліграф. центр «Візаві», 2013. - Ч 1. - С. 63-67.
6. Боярко І. М. Методологічний інструментарій оцінки фінансової стійкості місцевого бюджету / І. М. Боярко, Л.Л. Гриценко // Механізм регулювання економіки. - 2012. - № 2. - С. 100-109.
7. Булгакова С.О. Фактори впливу на обсяг та структуру бюджетних видатків / С. Булгакова, І. Микитюк // Казна України. - 2012. - № 3. - С. 6-10
8. Бюджетний кодекс України від 8.07.2010 № 2456-17, зі змінами від 01.01.2018.
9. Василик, О. Д. Державні фінанси України / О. Д. Василик, К. В. Павлюк. - К. : Центр навч. л-ри, 2004. - 608 с.
10. Веб-конференція голови Державної казначейської служби України[Електронний ресурс] - Режим доступу до ресурсу: <http://www.treasury.gov.ua/main/uk/publish/article/155660>.

11. Геєць В. М. Система макроекономічних показників та роль Міністерства фінансів і Національного банку України в їх регулюванні / В. М. Геєць // Адміністративна реформа в Україні. Проблеми підвищення ролі Міністерства фінансів України і Національного банку України як інститутів регулювання економіки. - К., 1998. - С.56-59.

12. Голинський Ю. О. Методика та практичні підходи до аналізу виконання бюджету органами Державної казначейської служби України / Ю. О. Голинський // Науковий Вісник Херсонського державного університету. Серія: Економічні науки. - 2014. - №9. - С. 192-195.

13. Голинський Ю.О. Ефективність контролю органами казначейства за використанням бюджетних коштів / Ю. О. Голинський // Економіка. Фінанси. Право. - 2013. - №8. - С. 37-40.

14. Голинський Ю.О. Ліквідність казначейства та методи управління нею / Ю. О. Голинський // Науковий Вісник Херсонського державного університету. - 2014. - Серія: Економічні науки, Випуск 5. Частина 4. - С. 32-34.

15. Дем'янишин, В. Г. Виконання бюджетів: концептуалізація, проблеми та напрями удосконалення [Електронний ресурс] / В. Г. Дем'янишин // Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України : зб. наук. пр. - 2008. - Вип. 4 (2). - Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Aprer/2008_4_2M9.pdf.

16. Дрозд І. Державне казначейство в системі фінансового контролю / І. Дрозд // Казна України. - 2009. - №2 . - С. 8-10. 55. Дьяченко Я.Я. Теоретико-методологічні основи забезпечення цільового використання бюджетних коштів / Я. Я. Дьяченко // Фінанси України. - 2010. - №2 . - С.13-19.

17. Жук П. В. Методичні підходи до моделювання територіальних громад базового рівня у процесі адміністративно-територіальної реформи в Україні / П. В. Жук // Регіональна економіка. 2015. № 2. С. 513

18. Закон України «Про Державний бюджет України на 2015 рік» [Електронний ресурс] - Режим доступу до ресурсу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80-19>.

19. Закон України «Про Державний бюджет України на 2016 рік» [Електронний ресурс] - Режим доступу до ресурсу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/928-19>.
20. Закон України «Про Державний бюджет України на 2017 рік» [Електронний ресурс] - Режим доступу до ресурсу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1801-19>.
21. Звіти про виконання Державного бюджету за відповідний рік. Офіційний сайт Державної казначейської служби України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://treasury.gov.ua/main/uk/doccatalog/list?currDir=146477>.
22. Казначейська система / С. І. Юрій, В. І. Стоян, М. Й. Мац. - Тернопіль : КартБланш, 2002. - 394 с.
23. Казначейська система : навч. посіб. / [П.Ю. Буряк, У.З. Ватаманюк-Зелінська, С.Я. Бугіль, М.В. Кирилів, Н.В. Шевчук, Ю.О. Голинський]. - Львів : РВВ НЛТУ України. - 2014. - 236 с.
24. Казначейська система обслуговування бюджетів / Веб-портал Державної казначейської служби України [Електронний ресурс] - Режим доступу до ресурсу: <http://www.treasury.gov.ua/main/uk/publish/article/92755;jsessionid=18C2F82969456E8C3E9C62B53425E106>.
25. Казюк Я. М. Нова редакція Бюджетного кодексу України - позитивні та негативні моменти для підвищення самодостатності місцевих бюджетів [Електронний ресурс] / Я. М. Казюк, В. В. Корецька. - Режим доступу до журн. : http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/Аpdup/2010_2/2-3-14.pdf.
26. Карлін М.І. Проблеми формування дохідної бази спеціального фонду державного бюджету України та шляхи їх розв'язання / М.І. Карлін, Ю.В. Хмарук // Фінанси України. - 2010. - № 3. - С. 13-15.
27. Клітенко І. Ю. Державне казначейство України - повноважний учасник бюджетного процесу / Клітенко І. Ю ; Харків. ун-т ім. В. Н. Каразіна // Науковий вісник. - 2010. - Вип. 17. - С.112-115.
28. Козоріз М. А. Бюджетний федералізм як напрям реструктуризації фінансових відносин «держава-регіон» / М. А. Козоріз, Г. В.Возняк // Соціально-

економічні проблеми сучасного періоду України. Економічний простір України: регіоналізація та інтеграція в умовах суспільних трансформацій : [зб. наук. пр.] / НАН України. Ін-т регіональних досліджень ; відп. ред. Є. І. Бойко. - Львів, 2011. - Вип. 1(87). - С. 61-67.

29. Конституція України від 28 червня 1996 року // Відомості Верховної Ради. - 1996. - № 30. - С. 141.

30. Концепція розвитку інформаційних технологій Державної казначейської служби України на 2015 - 2017 роки : лист ДКСУ від 18.02.2015 р. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: №17-10/202- 2929 [http://www.desn.gov.ua/images/stories/docs/2015-08/концепция\(2\).doc](http://www.desn.gov.ua/images/stories/docs/2015-08/концепция(2).doc)

31. Курганська Е. І. Механізм управління фінансовими ресурсами в системі казначейства : дис. ... канд. ек. наук : 08.00.08 / Курганська Елеонора Іванівна - Одеса, 2013. - 222 с.

32. Ласіков С. Автоматизована інформаційна система казначейства потребує змін / С. Ласіков // Казна України. - 2014. - №3 . - С. 7.

33. Наказ Державної казначейської служби України «Порядок повернення коштів, помилково або надміру зарахованих до державного та місцевих бюджетів» № 787 від 03.09.13 р., зі змінами №1650-13 від 19.05.2017.

34. Наказ Міністерства фінансів України «Порядок казначейського обслуговування доходів та інших надходжень державного бюджету» № 43 від 29.01.2013, зі змінами №0291-13 від 01.01.2016.

35. Наказ Міністерства фінансів України «Про затвердження Порядку відкриття та закриття рахунків у національній валюті в органах Державної казначейської служби України» N 758 від 22.06.2012 зі змінами № 1206-12 від 31.10.2017.

36. Офіційний сайт Державної казначейської служби. - Режим доступу: <http://www.treasury.gov.ua>

37. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. - Режим доступу: <http://www.minfin.gov.ua>

38. Офіційний сайт Верховної Ради України. - Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>.
39. Пасічник Ю. В. Менеджмент фінансовими ресурсами у системі казначейства України / Ю. В. Пасічник // Зб. наук. пр.ь Черкаського держ. технол. ун-ту. Серія: Економічні науки: Вип. 33 : у 3 ч. / М-во освіти і науки України, Черкаський держ. технол. ун-т. – Черкаси : ЧДТУ, 2013. – Ч. II. – С. 5-9.
40. Переваги для клієнтів у витратах на систему дистанційного обслуговування клієнтів через ПТАК «Клієнт казначейства - Казначейство» порівняно з іншими on-line системами [Електронний ресурс]. - Режим доступу до ресурсу: <http://www.treasury.gov.ua/main/uk/publish/article/276806;jsessionid=7BF588DB1E99FE9E477C0A0FCDFE25F9>.
41. Податковий кодекс України (зі змінами і доповненнями) // Відомості Верховної Ради України (ВВР). - 2011. - № 13-16. - № 17.
42. Положення про Державну казначейську службу України, затверджене Указом Президента України від 13.04.2011 № 460/2011 «Про Положення про Державну казначейську службу України». [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/460/2011>.
43. Положення про Єдиний казначейський рахунок №122 від 26.06.2001р. (у редакції наказу ДКУ від 30.11.2010р. №449) України». [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0594-02>.
44. Постанова Кабінету Міністрів України від 21.12.2005р. №1232 «Про Державне казначейство України». [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1232-2005-%D0%BF>.
45. Про затвердження Стратегії модернізації системи бухгалтерського обліку в державному секторі на 2007-2015 роки: Постанова Кабінету Міністрів України від 16 січня 2007 року №34. [Електронний ресурс].- Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/34-2007-%D0%BF>
46. Статистичний збірник «Україна у цифрах» [Електронний ресурс]. - Режим доступу : https://ukrstat.org/uk/druk/publicat/Arhiv_u/01/Arch_ukr_zb.htm.

47. Сторонянська, І. З. Бюджети міст Львівщини: моніторинг формування та виконання / І. З. Сторонянська, Г. В. Возняк // Регіональна економіка. - 2014. - № 2. - С. 209-211.

48. Указ Президента України «Про Положення про Державну казначейську службу України» №460 від 13.04.11 (із змінами і доповненнями)

49. Управління фінансовими ресурсами місцевих бюджетів Львівщини: проблеми та напрями підвищення ефективності / [І. З. Сторонянська, М. А. Козоріз, С. А. Давимука, Г. В. Возняк та Ін.] ; НАН України. Інститут регіональних досліджень ; за ред. д.е.н., проф. І. З. Сторонянської. - Львів, 2013. - 93 с.

50. Чугунов І.Я. Фінансова політика України в умовах глобалізації економіки / І.Я. Чугунов, М.Д. Пасічний // Вісник КНТЕУ. – 2016. – № 5. – С. 5-18.

ДОДАТКИ

Додаток А

**Етапи становлення і розвитку казначейської системи обслуговування
бюджетів в Україні**

Етап	Період	Зміст етапу
1 Етап	1992 р. - жовтень 1995 р.	- створено Управління обслуговуванням державного бюджету на базі підрозділів Головного бюджетного управління Міністерства фінансів України.
2 Етап	листопад 1995 р. - грудень 1997 р.	- створено на базі Управління обслуговування Державного бюджету України Міністерства фінансів України та відповідних підрозділів місцевих фінансових органів трирівнева структури Казначейства України; - запроваджено казначейську систему обслуговування державного бюджету за видатками.
3 Етап	січень 1998 р. - грудень 2000 р.	- переведено на казначейську систему обслуговування державного бюджету більшості розпорядників бюджетних коштів; - запроваджено нову бюджетну класифікацію та План рахунків бухгалтерського обліку.
4 Етап	2001 р. - 2010 р.	-розпочато процес переведення на казначейську систему обслуговування місцевих бюджетів за видатками.
5 Етап	2011 р. - 2016 р.	- введено в промислову експлуатацію програмне забезпечення АС «Є-Казна ДБ».

Джерело: розроблено автором на основі даних[7].

Динаміка доходів Державний бюджет України за 2015 - 2017 рр., млн. грн.

Показники	Виконано за 2015 р.	Виконано за 2016 р.	2017р.		Відхилення показників 2017 р. плану від факту		Відхилення показників 2017 р. від 2016 р		Відхилення показників 2016 р. від 2015 р.	
			План на 2017 р. з урахуванням внесених змін	Виконано за 2017 р.	+, -	%	+, -	%	+, -	%
Податкові надходження	409 417,5	503 879,4	632 202,3	627 153,6	-5 048,7	99,20	123 274,2	124,47	94 461,9	123,07
Неподаткові надходження	120 006,4	103 643,6	133 741,0	128 579,0	-5 162,0	96,14	24 935,4	124,06	-16 362,8	86,37
Доходи від операцій з капіталом	171,4	191,4	373,5	286,9	- 86,6	76,81	95,5	149,90	20,0	111,67
Офіційні трансферти	3 144,0	4 171,5	6 047,3	5 967,7	- 79,6	98,68	1 796,2	143,06	1 027,5	132,68
Усього	534 694,8	616 283,2	796 844,9	793 441,8	-3 403,1	99,57	177 158,6	128,75	81 588,4	115,26

Джерело: розроблено автором на основі даних [57].

Динаміка місцевих бюджетів за 2015 - 2017 рр., млн. грн.

Показники	Виконано за 2015 р.	Виконано за 2016 р.	2017р.		Відхилення показників 2017 р. плану від факту		Відхилення показників 2017 р. від 2016 р.		Відхилення показників 2016 р. від 2015 р.	
			План на 2017 р. з урахуванням внесених змін	Виконано за 2017 р.	+, -	відс.	+, -	відс.	+, -	відс.
Податкові надходження	98218,3	146902,2	191896,5	201005,1	9 108,6	104,75	54 102,9	136,83	48 683,9	149,57
Неподаткові надходження	20147,9	21859,2	24452,3	25972,9	1 520,6	106,22	4 113,7	118,82	1 711,3	108,49
Доходи від операцій з капіталом	1628,1	1402,4	2022,3	1873,5	- 148,8	92,64	471,1	133,59	- 225,7	86,14
Офіційні трансферти	173980	195395,2	279224,1	272602,9	-6 621,2	97,63	77 207,7	139,51	21 415,2	112,31
Усього	294 460,2	366 143,1	498 247,5	502 098,3	3 850,8	100,77	135 955,2	137,13	71 682,9	124,34

Джерело: розроблено автором на основі даних [57].

Показники виконання видаткової частини Державного бюджету України за 2015 - 2017 рр., млн. грн. (за функціональною класифікацією)

Показники	Виконано за 2015 р.	Виконано за 2016 р.	2017р.		Відхилення показників 2017 р. плану від факту		Відхилення показників 2017 р. від 2016 р		Відхилення показників 2016 р. від 2015 р.	
			План на 2017 р. з урахуванням внесених змін	Виконано за 2017 р.	+	-	+	-	+	-
Загальнодержавні функції	103116,7	118049,2	147019	142492,7	-4 526,3	96,92	24 443,5	120,71	14 932,5	114,48
Оборона	52005,2	59350,7	77832,8	74346,2	-3 486,6	95,52	14 995,5	125,27	7 345,5	114,12
Громадський порядок, безпека та судова влада	54643,4	71670,4	92082,7	87850,4	-4 232,3	95,40	16 180,0	122,58	17 027,0	131,16
Економічна діяльність	37135,4	31422,3	51656,4	47000,1	-4 656,3	90,99	15 577,8	149,58	-5 713,1	84,62
Охорона навколишнього природного середовища	4052,9	4771,6	5247,5	4739,9	-507,6	90,33	- 31,7	99,34	718,7	117,73

Продовження Додатку Г

Житлово-комунальне господарство	21,4	12,5	38,8	16,9	-21,9	43,56	4,4	135,20	-8,9	58,41
Охорона здоров'я	11450,4	12464,6	17328,2	16729,3	-598,9	96,54	4 264,7	134,21	1 014,2	108,86
Духовний та фізичний розвиток	6619,1	4958,9	8216,9	7898	-318,9	96,12	2 939,1	159,27	-1 660,2	74,92
Освіта	30185,7	34826,4	46695,6	41297,3	-5 398,3	88,44	6 470,9	118,58	4 640,7	115,37
Соціальний захист та соціальне забезпечення	103700,9	151961,4	145147,6	144478,8	-668,8	99,54	-7 482,6	95,08	48 260,5	146,54
Міжбюджетні трансферти	173979,9	195395,3	-	272602,9	-	-	77 207,6	139,51	21 415,4	112,31
Усього	576911,4	684883,7	870490	839453	- 31 037,0	96,43	154 569,3	122,57	107 972,3	118,72

Джерело: розроблено автором на основі даних [57].

Показники виконання видаткової частини місцевих бюджетів за 2015 - 2017 рр., млн. грн. (за функціональною класифікацією)

Показники	Виконано за 2015 р.	Виконано за 2016 р.	2017р.		Відхилення показників 2017 р. плану від факту		Відхилення показників 2017 р. від 2016 р		Відхилення показників 2016 р. від 2015 р.	
			План на 2017 р. з урахуванням внесених змін	Виконано за 2017 р.	+; -	відс.	+; -	відс.	+; -	відс.
Загальнодержавні функції	14 525,6	16 207,6	25 822,5	23 802,3	- 2 020,1	92,10	7 594,7	146,86	1 682,0	89,62
Оборона	10,5	8,3	16,0	14,1	- 1,8	88,40	5,8	169,88	- 2,2	126,51
Громадський порядок, безпека та судова влада	319,5	386,2	705,4	634,8	- 70,6	89,90	248,6	164,37	66,7	82,73
Економічна діяльність	19 121,9	34 768,9	69 553,0	55 883,2	- 13 669,8	80,30	21 114,3	160,73	15 647,0	55,00
Охорона навколишнього природного середовища	1 476,7	1 483,8	4 445,4	2 609,3	- 1 836,1	58,70	1 125,5	175,85	7,1	99,52

Продовження Додатку Д

Житлово-комунальне господарство	15 678,9	17 535,0	30 799,0	27 170,5	- 3 628,5	88,20	9 635,5	154,95	1 856,1	89,41
Охорона здоров'я	59 550,7	63 038,8	90 841,6	85 663,0	- 5 178,5	94,30	22 624,2	135,89	3 488,1	94,47
Духовний та фізичний розвиток	9 609,1	11 938,9	17 499,2	16 444,2	- 1 055,0	93,90	4 505,3	137,74	2 329,8	80,49
Освіта	84 007,7	94 611,2	145 392,9	136 618,4	- 8 774,5	93,90	42 007,2	144,40	10 603,5	88,79
Соціальний захист та соціальне забезпечення	72 638,9	106 364,6	143 257,1	141 282,8	- 1 974,2	98,60	34 918,2	132,83	33 725,7	68,29
Міжбюджетні трансферти	3 144,0	4 171,5	6 124,4	5 967,7	- 156,7	97,40	1 796,2	143,06	1 027,5	75,37
Усього	280 084,0	350 515,1	534 457,0	496 090,7	- 38 366,3	92,80	145 575,6	141,53	70 431,1	79,91

Джерело: розроблено автором на основі даних [57].